

A foglalkoztatásról és a munkanélküliség esetén való biztosításról szóló törvény 41. szakasz 1. bekezdése (az SZK Hivatalos Közlönyének 36/09, 30/10-más törv., 88/10, 38/15, 113/2017 és 113/2017-más törv.) és Szabadka város alapszabályának 33. szakasz 1. bekezdés 20. pontja (Szabadka Község Hivatalos Lapjának 26/08 és 27/08-jav. és Szabadka Város Hivatalos Lapjának 46/11 és 15/13 száma) alapján

Szabadka Város Képviselő-testülete a 2013 megtartott ülésén meghozta az alábbi

RENDELETET

Szabadka Város 2019. évi helyi foglalkoztatási akciótervének elfogadásáról

1. szakasz

Elfogadjuk Szabadka Város 2019. évi helyi foglalkoztatási akciótervét, mely a jelen rendelet mellékletében szerepel, és annak alkotórészét képezi.

2. szakasz

A jelen rendelet a Szabadka Város Hivatalos Lapjában való közzétételét követő napon lép hatályba.

I n d o k o l á s

Jogalap: A foglalkoztatásról és a munkanélküliség esetén való biztosításról szóló törvény 41. szakasz 1. bekezdése (az SZK Hivatalos Közlönyének 36/09, 30/10-más törvény és a 88/10 száma), mely alapján a jogosult helyi önkormányzati szerv a Helyi tanács véleményezése alapján helyi foglalkoztatási akciótervet hozhat meg, és Szabadka város alapszabályának 33. szakasz 1. bekezdés 20. pontja (Szabadka Község Hivatalos Lapjának 26/08 és 27/08-jav. és Szabadka Város Hivatalos Lapjának 46/11 és 15/13 száma), amely szerint a Városi képviselő-testület, a törvénnyel összhangban meghozza a fentebb nevezett rendeletet.

A meghozatal indokai:

Szabadka Város Helyi Foglalkoztatási Terve a 2019. évre a helyi szintű aktív foglalkoztatáspolitikai megvalósításának alapeszköze a 2019. évre, melyben meg lettek fogalmazva a helyi szintű foglalkoztatási célok és prioritások, valamint azok a programok és intézkedések, melyeket a kitűzött célok elérése érdekében kell megvalósítani, s melyek elősegítik a fenntartható foglalkoztatás növekedését.

Javasoljuk a rendelet meghozatalát a szövegben közölt megszövegezésben.

Végrehajtó: Szabadka Város Közigazgatási Hivatalának Gazdaságfejlesztési, Gazdasági és Idegenforgalmi Titkársága

A végrehajtáshoz szükséges eszközök: A jelen rendelet megvalósításához biztosítva vannak az eszközök Szabadka város költségvetésében.

HELYI FOGLALKOZTATÁSI AKCIÓTERV a 2019. évre

SZABADKA VÁROS

Суботица
Szabadka
Subotica

2019. február

TARTALOM

RÖVIDÍTÉSEK.....	Error! Bookmark not defined.
BEVEZETŐ	Error! Bookmark not defined.
HELYZETELEMZÉS	Error! Bookmark not defined.
Földrajzi fekvés.....	Error! Bookmark not defined.
Demográfiai feltételek	Error! Bookmark not defined.
Foglalkoztatottság.....	Error! Bookmark not defined.
Ipar és KKV.....	Error! Bookmark not defined.
Munkaerő-kínálat.....	Error! Bookmark not defined.
Iszabatkai ipari és üzleti övezetek.....	Error! Bookmark not defined.
Várható beruházások és a további lépések.....	Error! Bookmark not defined.
Turizmus a gazdaságfejlesztés szolgálatában	Error! Bookmark not defined.
A szakszervezetekkel folytatott együttműködés	Error! Bookmark not defined.
A HELYI MUNKAERŐPIAC HELYZETE ÉS ALAKULÁSA	Error! Bookmark not defined.
A főbb mutatók :	Error! Bookmark not defined.
Munkanélküliség	Error! Bookmark not defined.
Munkanélküliek összetétele – nehezebben foglalkoztatható kategóriák.....	Error! Bookmark not defined.
Nehezebben foglalkoztatható személyek a munkaerőpiacon	Error! Bookmark not defined.
Munkaerő-felesleg	Error! Bookmark not defined.
Nők a helyi munkaerőpiacon	Error! Bookmark not defined.
A nők önfoglalkoztatása	Error! Bookmark not defined.
Fogyatékkal élő személyek a helyi munkaerőpiacon	Error! Bookmark not defined.
Fiatalok a helyi munkaerőpiacon	Error! Bookmark not defined.
A 45 évnél idősebbek	Error! Bookmark not defined.
Romák a helyi munkaerőpiacon.....	Error! Bookmark not defined.
A FOGLALKOZTATÁSI POLITIKA PRIORITÁSAI.....	Error! Bookmark not defined.
A HELYI FOGLALKOZTATÁSI AKCIÓTERV KIDOLGOZÁSÁBAN ÉRDEKELT FELEK	
FELTÉRKÉPEZÉSE	Error! Bookmark not defined.
A foglalkoztatás problémakörének elemzése Szabadkára vonatkozóan.....	Error! Bookmark not defined.
A helyi foglalkoztatás kiaknázatlan lehetőségei.....	Error! Bookmark not defined.
SWOT ELEMZÉS	Error! Bookmark not defined.
A 2019. ÉVI FOGLALKOZTATÁSI AKCIÓTERV	Error! Bookmark not defined.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

HÖ	-	Helyi önkormányzat
NFSZ	-	Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat
HFT	-	Helyi Foglalkoztatási Tanács
KKV	-	Kis és középvállalatok
VAT	-	Vajdaság Autonóm Tartomány
SZK	-	Szerb Köztársaság
FÉSZ	-	fogyatékkal élő személyek
CSZ	-	Civil szervezetek
IFI	-	Ifjúsági Iroda
NFAT	-	Nemzeti Foglalkoztatási Akcióterv
ROK	-	ROMA OKTATÁSI KÖZPONT
RFÜ	-	Regionális Fejlesztési Ügynökség

BEVEZETŐ

A foglalkoztatásról és a munkanélküliség esetén való biztosításról szóló törvénnyel összhangban (az SZK Hivatalos Közlönyének 36/09, 88/10, 38/15 és 113/17 száma) a helyi foglalkoztatási akcióterv az aktív foglalkoztatáspolitikai megvalósításának alapeszköze, éves szinten.

A Helyi Foglalkoztatási Akcióterv összhangban van a meglévő nemzeti foglalkoztatási dokumentummal - a 2019. évi Nemzeti Foglalkoztatási Akciótervvel (a továbbiakban NFAT) (az SZK Hivatalos Közlönyének 105/18 száma). A NFAT a 2011–2020. időszakra szóló nemzeti foglalkoztatási stratégia (az SZK Hivatalos Közlönyének 37/11 száma) operatív végrehajtására irányul, és annak kidolgozásában, a foglalkoztatáspolitikai céljainak és prioritásainak meghatározásában szociális partnerek, a releváns intézmények és más érdekelt felek vettek részt.

A 2011. évi helyi foglalkoztatási akcióterv sikeres megvalósítása után, melynek köszönhetően 56 új munkahely nyílt, a 2012. évi helyi foglalkoztatási akcióterv, mely által 99 munkanélküli polgártársunk kapott munkát, a 2013. évi helyi foglalkoztatási akcióterv melynek révén 127 polgártársunk helyezkedett el, a 2014. évi foglalkoztatási akcióterv segítségével 113-an jutottak munkahelyhez, a 2015. évi akciótervnek köszönhetően 89, a 2016. évi terv segítségével pedig 49 személy helyezkedett el, a 2017. évi terv révén 166 személy kapott munkát, a 2018. évi foglalkoztatási terv segítségével 154 személy helyezkedett el, Szabadka Város Foglalkoztatási Tanácsa kezdeményezte a szakszolgálatoknál a 2019. évi akcióterv kidolgozását.

A 2019. évi HFAT összhangba hozza a foglalkoztatást az ágazati politikákkal és a foglalkoztatáspolitikára hatást gyakorló reformfolyamatokkal. Szabadka város 2019. évi helyi foglalkoztatási akcióterve (a továbbiakban: HFAT 2019) a helyi szintű aktív foglalkoztatáspolitikai megvalósításának alapeszköze a 2019. évre, amelyben meg lettek fogalmazva a helyi szintű foglalkoztatási célok és prioritások, valamint azok a programok és intézkedések, melyeket a kitűzött célok elérése érdekében kell megvalósítani, s melyek elősegítik a fenntartható foglalkoztatás növekedését.

A Szabadka 2019. évi helyi foglalkoztatási akcióterve összhangban áll más releváns helyi, tartományi és köztársasági szintű dokumentumokkal: a tartományi foglalkoztatási akciótervvel, a Vajdaság AT területén a gazdaság, vállalkozások és a kisipar terén uralkodó helyzet javítására vonatkozó programmal¹, a Tartományi ifjúságpolitikai akciótervvel¹, a Szerb

Köztársaság karriervezetési és pályaválasztási stratégiával¹ és a Szerb Köztársaság területén a nők helyzetének javítását és a nemek egyenjogúságának fejlesztését tartalmazó nemzeti stratégiával², valamint a Szabadka Város 2013-2022-es helyi fenntartható fejlesztési stratégiájával.³

Szabadka Város 2019. évi helyi foglalkoztatási akciótervének megfogalmazásába és kidolgozásába bekapcsolódtak a szociális partnerek, a releváns intézmények képviselői és a foglalkoztatásban szerepet játszó egyéb helyi tényezők, a foglalkoztatás problémakörének sokoldalú áttekintése és a helyi szintű foglalkoztatásra irányuló tervezett programok és intézkedések végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése céljából.

¹ Forrás:: http://www.nsz.gov.rs/live/digitalAssets/1/1336_skvis_strategijakarijernog.pdf (2018.01.08.)

² Forrás:: http://www.ombudsman.rodnaravnopravnost.rs/attachments/013_NACIONALNA%20STRATEGIJA%20ZA%20POBOLJ%20ANJE%20POLO%20BDAJA%20BDENA%20I%20UNAPRE%20IVANJE%20RODNE%20RAVNOPRAVNOSTI.pdf (2018.01.20.)

³ Forrás:: http://www.subotica.rs/documents/slorslor_sr.pdf (2018.01.05.)

Földrajzi fekvés

Szabadka város a magyar határ közelében helyezkedik el, a 46° 05' 55" északi földrajzi szélességen és a 19° 39' 47" keleti földrajzi hosszúságon. Mint az ország legészakibb városa és Vajdaság nagyságrendben második legnagyobb városa Szabadka az Észak-bácskai Körzetben helyezkedik el és területe 1.007 négyzetkilométert ölel fel. Átlagos tengerszint feletti magassága 114 m, 40 méterrel a Tisza Magyarkanizsánál mért magassága felett és 32 méterrel a Duna Bajánál mért szintje felett helyezkedik el. Magyarország mellett Szabadka város három szerbiai önkormányzat területével határos. Ezek: Zombor város, Topolya község, Zenta község és Magyarkanizsa község.

A városon keresztül halad az E-75-ös, ún. páneurópai tranzit útvonal, amely Szabadkát észak irányában Magyarországgal, délen pedig Belgrádon keresztül Dél-Európával köti össze. A városból utak ágaznak szét Újvidék, Zombor, Horgos és Zenta irányába. A város közelében több határátkelő is található, melyek közül a horgosi és a kelebiai a legforgalmasabbak.

Az önkormányzat és a körzet központja Szabadka. Szabadka lakott település mellett az önkormányzat az alábbi településeket öleli még fel: Bajmok, Királyhalom, Dusanovó, Békova, Visnyevác, Felsőtavankút, Alsótavankút, Györgyén, Kelebia, Mérges, Kisbosznia, Mišičevo, Újzednik, Palics, Nagyfény, Hajdújárás, Csantavér és Ludas.

Demográfiai feltételek

A népszámlálási adatok szerint a 2011. évben Szabadka városnak 141.554 lakosa volt. A negatív népszaporulat és a lakosság egyre gyakoribb elvándorlása miatt a lakosok száma folyamatosan csökken.

A Köztársasági Statisztikai Hivatal becslései szerint Szabadka város lakosainak becsült száma 2017.06.30. napján 137.753 fő volt.⁴

Az első hivatalos 2011-es népszámlálási adatok Szabadka város területén az alábbi képet mutatják a lakóhelyek szerint:

⁴ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – <http://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G201813045.pdf>, Szerbia községei és régiói, 2018, c. 19

VÁROSI HELYI KÖZÖSSÉGEK		VÁROSI HELYI KÖZÖSSÉGEK	
1. SÁNDOR	6.669	KIRÁLYHALOM	1.922
2. BAJNÁT	2.712	DUSANOVÓ	627
KÖZPONT I	3.032	BAJMOK	7.414
KÖZPONT I	3.137	BÉKOVA	1.188
KÖZPONT III	4.157	CSANTAVÉR	6.591
SÉTAERDŐ	10.259	6. GYÖRGYÉN	1.441
GÁT	4.063	HAJDÚJÁRÁS	2.313
KÉR	3.916	KELEBIA	2.142
KERTVÁROS	7.338	9. Mérges	1.067
10. MAKHETES	4.820	MIŠIČEVO	377
KISBAJMOK	4.884	11. KISBOSZNIA	1.076
KISRADANOVÁC	4.617	PALICS	6.969
ÚJVÁROS	2.742	13. ÚJZSEDIK	2.327
ÚJFALU	7.851	NAGYFÉNY	1.876
PESCSARA	6.037	LUDAS	1.115
16. PROZIVKA	8.704	TAVANKÚT	3.424
RADANOVÁC	2.096	VERUSITY	708
VASUTAS TELEPÜLÉS	5.914	18. Visnyevác	543
ZORKA	5.486		
ÖSSZESEN	98.434	ÖSSZESEN	43.120
SZABADKA VÁROS TERÜLETÉN ÖSSZESEN			

5. táblázat Szabadka város lakosainak száma⁵

Szabadka Község összlakosságának alakulását elemezve megállapíthatjuk, hogy 1981-ig növekedést mutat, míg 1981-től a legutóbbi, 2011-es népszámlásig fordított tendencia tapasztalható. Szabadka lakosságának fejlődését három általános demográfiai folyamat jellemzi: (1) összesített depopuláció (lakosok számának csökkenése); (2) természetes depopuláció (az elhalálozottak száma meghaladja az élve született gyermekek számát) és (3) demográfiai öregedés. A 90-es évek folyamán számos társadalmi-gazdasági és politikai változásra került sor, melyek kihatottak a lakosok számának alakulására. A legnagyobb demográfiai változásokat egyrészt a Szabadkára beáramló menekültek és kitelepítettek idézték elő, másrészt viszont a bizonytalan gazdasági és politikai helyzet miatt sokan külföldre vándoroltak. Ezeknek a vándorlásoknak az összetett mérlege csak egy részét képezi a demográfiai változások ütemének, amire a természetes folyamatok ugyanúgy hatással voltak, hiszen folytatódott a biológiai depopuláció, valamint a teljes gazdaság összeomlása, és a rosszul lefolytatott privatizációs folyamatok, s mindez a lakosság számának csökkenéséhez vezetett.

⁵ Forrás: Köztársasági Statisztikai Hivatal – A lakosság, a háztartások és lakások összeírása a Szerb Köztársaságban 2011, Lakosság 2. könyv „A lakosság életkora és neme, településenként” ISBN 978-86-6161-028-8. – old. 106-110

Szabadka	2011. évi népszámlálás	Becslés 2012	Becslés 2013	Becslés 2014	Becslés 2015	Becslés 2016	Becslés 2017
Munkakorúak (15-64 évesek)	97.448	96.844	96.080	95.151	94.129	93.251	92.434
Százalékarány az összlakosságban	68,84%	68,76 %	68,52 %	68,15 %	67,71 %	67,41 %	67,10 %
Átlag életkor	41,9	41,9	42,2	42,3	43,1	42,63	42,75

2. táblázat A munkakorú lakosság és az átlag életkor áttekintése évenként

A 2011-es népszámlálás adatai szerint a lakosság összlétszámából a 15-től 65 évesek, akik az aktív népességet képezik, Szabadkán a lakosság 68,84%-át teszik ki, vagyis számuk 97.448, a lakosság átlagéletkora viszont 41,9 év. 2012-ben a negatív szaporulat következtében csökkent Szabadka munkaképes lakosainka száma. A munkaképes lakosok száma 96.844 fő volt, illetve 68,76%, míg az átlag életkor változatlan maradt. 2013-ban tovább csökkent a munkaképes lakosok száma, így azok aránya a lakosság teljes létszámához képest 68,52% volt, vagyis 96.080 fő. A lakosság átlag életkora a 2013. évben 42,15 év volt. Ez az irányzat folytatódott a 2014. évben is. A munkakorú lakosság száma 95.151 fő volt, ami teljes lakosság 68,15%-a, míg az átlag életkor tovább növekedett, és ekkor már 42,3 évet tett ki. A 2015. évben tovább folytatódott ez a negatív irányzat, és a munkakorú lakosság száma 94.129 főre esett.⁶ A 2016. évben tovább folytatódott ez a negatív irányzat, és a munkakorú lakosság száma 93.251 főre csökkent, az átlag életkor pedig 42,6 év.⁷ A 2017. évben ez az tendencia folytatódik, így a 15-64 év közötti munkavállalók száma 92.434 fő, ami a lakosság teljes létszámához képest 67,10%, átlag életkoruk pedig 42,75 év.⁸

Foglalkoztatottság

⁶ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – Közlemény CH70 (szám 187 év LXV, 2011.07.15.) Lakossági statisztika “Lakossági becslések Szerbiában a 2014.évben” SRB187 SN70 150715 adatfeldolgozással: <http://webzrzs.stat.gov.rs/WebSite/Public/ReportResultView.aspx?rptKey=indId%3d18030302IND01%26102%3dRS1%2cRS12%2cRS125%2c80438%2640%3d0%2c00%2c01-4%2c05-9%2c10-14%2c15-19%2c20-24%2c25-29%2c30-34%2c35-39%2c40-44%2c45-49%2c50-54%2c55-59%2c60-64%2c65-69%2c70-74%2c75-79%2c80-84%2c85%262%3d201100%2c201200%2c201300%2c201400%2c201500%2623%3d0%2c1%2c2%26sAreaId%3d18030302%26dType%3dName%26lType%3dSerbianCyrillic> (05.01.2017.)

⁷ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – Községek és régiók a Szerb Köztársaságban, 2017. ICCHX 2217-7981

⁸ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – Községek és régiók a Szerb Köztársaságban 2018, Szerbia lakosságának alapvető indikátorai, 2017., <http://publikacije.stat.gov.rs/G2018/Pdf/G201813045.pdf>, c.151

A Köztársasági Statisztikai Hivatal a regisztrált munkavállalásra vonatkozó 2017. évi adatokat a Kötelező Társadalombiztosítás Központi Regisztrere (CROSO) és a Statisztikai üzleti regiszter (SPR) ⁹.adatainak kombinációján alapuló kutatás szerint tette közzé.

Az új adatforrásra való áttéréssel kibővül a gazdasági alanyok köre, s ezzel az azoknál dolgozó munkavállalók száma is, beleértve a foglalkoztatás minden módozatát.

A regisztrált foglalkoztatásban munkavállalókon értjük azokat a személyeket, akik rendelkeznek formális-jogi munkavállalási szerződéssel, illetve határozatlan vagy határozott idejű munkaviszonyt létesítettek a munkáltatóval; azokat a személyeket, akik munkaviszonyon kívül dolgoznak, megbízási szerződés vagy ideiglenes vagy időszakos alkalmazásról szóló szerződés alapján; azokat a személyeket, akik önálló tevékenységet folytatnak vagy cégalapítók illetve vállalkozók; valamint azokat a személyeket, akik mezőgazdasággal foglalkoznak és szerepelnek a Kötelező Társadalombiztosítás Központi Regisztrében.

A 2017. évben a munkavállalók teljes létszáma¹⁰ 44.961 fő volt. A cégeknél vagy vállalkozóknál alkalmazásban lévők, munkaviszonyban és másodállásban lévők, önálló tevékenységet folytatók vagy cégalapítók és vállalkozók száma korábban 43.444 fő volt. A regisztrált földművesek száma 1.517 volt, ami az előző évhez viszonyítva 53 bejegyzett gazdával kevesebb.

Szabadka város		Átlag 2017.
Összesen		43.444
	Mezőgazdaság, erdészet és vízgazdálkodás	727
	Bányászat	5
	Feldolgozóipar	14.116
	Villanyáram, gáz és víz előállítása	384
	Vízellátás és szennyvízkezelés	574
	Építésze	1.652
	Kis- és nagykereskedelem, gépjárművek javítása	7.345

⁹ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – cr. 157, 4.1. Regisztrált foglalkoztatás 1), 2017., Forrás:: A köztársasági szociális biztosítás központi nyilvántartásának és a statisztikai regisztrátor adatai alapján végzett kutatás a regisztrált foglalkoztatásról.

¹⁰ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – cr. 157

	Közlekedés és raktározás	2.999
	Szállodák, éttermek	1.677
	Tájékoztatás és kommunikáció	970
	Pénzügyi és biztosítási tevékenységek	632
	Ingatlanügyek	130
	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek és újítások	1.471
	ADMINISZTRATÍV ÉS SZOLGÁLTATÁST TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉG	928
	Állami hivatal és szociális biztosítás	2.070
	Oktatás	2.660
	HUMÁN-EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	3.417
	Művészet, szórakoztatás és rekreáció	714
	Egyéb szolgáltatói tevékenységek	973
Bejegyzett földműves gazdák		1.517

Regisztrált foglalkoztatottság Szabadkán, 2017. – éves átlag.¹¹

Az alkalmazottak szerkezetét szemlélve Szabadka város területén, a 2017. folyamán folytatott tevékenységek szerint megállapíthatjuk, hogy a legtöbb dolgozót a feldolgozóipar foglalkoztat, ezt követi a nagy- és kiskereskedelem, a gépjármű-javítás, harmadik helyen pedig az egészségügyi és szociális ellátásban dolgozók állnak. Másrésről, a legkevesebb alkalmazott dolgozik az ingatlankezelés, a villanyáram-, gáz- és távfűtés-szolgáltatás terén, harmadik helyen pedig a vízellátási és a szennyvízkezelési szektorban dolgozók állnak.

Ipar és KKV

Szabadka ipara szerteágazó és sokrétű volt. Az élelmiszeripar különböző ágazatai mellett intenzíven fejlődött a fém- és villamosipar, a vegyipar, textilipar, cipőgyártás, harisnyagyártás, nyomdaipar és építőipar. Ennek alapján a jövőben is többé-kevésbé intenzív fejlődés várható, ugyanis ehhez megvannak a megfelelő erőforrások (kapacitások, tudás és tapasztalat, a szükséges munkaerő, nyersanyagok vagy a rendelkezésre álló komponensek, és a piac).

Jelenleg a feldolgozó ipar tekinthető Szabadka legerősebb iparágának, amit a villamosipar és gépészeti iparágra vonatkozik, illetve az elektromos gépgyártásra, az ipar mély válságban levő ágazatára, mely azonban még mindig jelentős fejlesztési lehetőségekkel rendelkezik. Az élelmiszeriparon belül a termelés különböző alágazatai működnek, az édesipar

¹¹ Forrás:: Köztársasági Statisztikai Hivatal – Községek és régiók a Szerb Köztársaságban, 2017. ICCX 2217-7981, old. 162-163

Az éves átlag a foglalkoztatottak aritmetikai középértékeként lett kiszámítva mind a 12 hónapra.

és a takarmánygyártás. A textiliparon belül szintén pozitív változások észlelhetők, különösen a harisnyagyártás terén. A kisipar és a nyomdaipar szintén jelentős tényezők Szabadka gazdaságában. Az elemzések azt mutatják, hogy pillanatnyilag gyengébb ágazatként a vegyipar emelhető ki, és ezt követik a magán húsfeldolgozó üzemek. A nem megfelelő privatizációs folyamatoknak köszönhetően a valamikor igencsak jelentős gyümölcs- és zöldségfeldolgozás is mély válságban van. Néhány kisebb borászati vállalkozás próbál újabb piacot teremteni a helyi borászoknak.

A legtöbb kis- és közepes vállalat kereskedelemmel vagy szolgáltatásokkal foglalkozik, míg a feldolgozóipar megoszlik az élelmiszeripar, a műanyag-feldolgozás és a textilipar között. A vállalkozások nagyobb része is a kereskedelem, a szolgáltatások, különösen a szállítás területén koncentrálódnak, és csak kisebb részük aktív az élelmiszeriparban, a műanyag feldolgozásban vagy az elektromos és fémiparban.

A gazdasági ágazatok szerkezetét tevékenységek szerint szemlélve megállapíthatjuk, hogy a legtöbb cég és vállalkozó a: nagy-és kiskereskedelem, gépjármű- és motorkerékpár javítás terén tevékenykedik.

Munkaterület/szakmacsoportok	Munkanélküliek 2018.12.31. napján				Bejelentett igények		Foglalkoztatás				Nyilvántartott munkanélküliek alkalmazása			
	Összesen		FÉSZ				Összesen		FÉSZ		Összesen		FÉSZ	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	FÉSZ	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
ÖSSZESEN	4,700	2,253	386	156	1,334	0	20,377	8,883	380	145	3,185	1,643	380	145
Mezőgazdaság, élelmiszeripar	290	155	37	16	26	0	1,791	522	52	14	213	91	52	14
Erdészeti és feldolgozás	50	13	4	1	8	0	618	240	29	11	162	95	29	11
Geológia, bányászat és fémipar	4	2	0	0			331	137	3	1	10	2	3	1
Gépészet és fémfeldolgozás	248	17	46	5	201	0	1,771	215	44	1	261	53	44	1
Villamosipar	140	9	10	0	21	0	642	92	4	2	104	26	4	2
Vegyszer, műanyaggyártás és grafika	123	77	13	7	38	0	712	295	17	6	149	67	17	6
Textil- és bőripar	195	183	38	35	62	0	1,035	869	25	21	294	265	25	21
Kommunális, kárpitos és szobafestői szolg.	30	3	3	0	17	0	985	539	48	13	204	107	48	13
Földmérés és építészet	145	55	11	1	21	0	1,161	80	16	2	167	13	16	2
KÖZLEKEDÉS	110	13	6	1	17	0	1,493	83	15	1	157	16	15	1
Kereskedelem, vendéglátás és turizmus	204	131	22	13	60	0	4,638	2,704	64	37	677	412	64	37
Közigazgatás, jog és közgazdaság	401	254	18	9	58	0	2,580	1,406	39	23	350	201	39	23
Oktatás és nevelés	122	101	4	2	13	0	791	590	3	2	79	61	3	2
Társadalmi és humán ág	69	47	4	2	6	0	104	85	0	0	15	12	0	0
Természettudományi és matematikai ágazat	66	43	0	0	1	0	46	14	0	0	9	5	0	0

Kultúra, művészet és köztájékoztatás	38	28	1	1	4	0	312	163	1	0	45	17	1	0
Egészségügy, gyógyszeripar, szociális ellátás	82	67	4	4	39	0	817	615	10	7	187	153	10	7
Testnevelés és sport	5	1	0	0			50	10	0	0	11	5	0	0
Egyéb	2,378	1,054	165	59	742	0	500	224	10	4	91	42	10	4

Azok a kis és középvállalkozások, melyek tevékenységünket saját háztartásukban kezdték meg, mára helyhiánnyal küzdenek, nem tudnak terjeszkedni, mert a hely korlátozott vagy a tevékenység zajjal jár vagy más módon zavarja a környező lakosságot.

Ezt a problémát a vállalkozók általában saját beruházásokkal oldják meg, új telephelyek építésével a város szélén. Itt viszont egy újabb gonddal szembesülnek, nevezetesen, hogy nincs megfelelő közlekedési összeköttetés. Az a probléma úgy oldható meg, hogy egy ún. vállalkozói övezetet kell kijelölni, ahol a kis és középvállalkozások koncentrálódhatnak, és ott saját eszközeikből, a hozzáférhető támogatások segítségével építenék ki üzemeiket. Az önkormányzat szerepe az lenne, hogy logisztikai támogatást biztosítson közösségi közlekedés formájában. Ez a probléma már most nyilvánvaló.

Munkaerő-kínálat

4. táblázat: Munkaerő-kínálat 2018.12.31. napján¹²

A táblázat a munkaadók szükségleteit mutatja ki az új munkahelyek létesítése szempontjából, valamint milyen új foglalkoztatásra van szükség szakterületek/foglalkozási csoportok szerint a 2018. évben. A három legtöbb embert foglalkoztató területet figyelembe véve megfigyelhető, hogy legnagyobb volt a munkaerő-kereslet a kereskedelemben, a vendéglátás és idegenforgalom terén, majd ezt követi a gazdaság, a jog és adminisztráció, majd a mezőgazdaság és az élelmiszeripar.

A foglalkoztatottságot illetően a legtöbb a kereskedelemben, a vendéglátásban és turizmusban dolgozó, ezt követi a gazdaság, jog és adminisztráció, illetve a kommunális, a kárpitos és szobafestő szolgáltatásokban.

Szabadkai ipari és üzleti övezetek

A gazdasági fejlődés problémájának hatékonyabb megoldása, illetve a gazdaságfejlesztés és a munkanélküliség csökkentése érdekében Szabadka Önkormányzata felismerte a sikerhez vezető utat, és 2010. elejétől olyan tevékenységekbe kezdett, melyeknek

¹² Forrás:: a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat statisztikája, Munkaerő-kínálat 2018.12.31. napján, Szabadka, 2018

célja a hazai és külföldi beruházók idevonzása volt. Az új munkahelyek létesítése mellett a beruházások megvalósításával megteremtődnek annak az előfeltételei, hogy a béradó, a vagyonadó és a környezetvédelmi díj révén a városi költségvetés is jelentős eszközökhöz jusson. Figyelembe kell venni azt a tényezőt, hogy egyes közvállalatoknak, illetve kommunális közvállalatoknak a beruházók hosszú ideig fizetik majd az energiahordozókat és a szolgáltatásaikat, valamint, hogy a beruházók szándéka bevonni a helyi mérnöki és építőipari cégeket, a kisebb helyi vállalatokat és cégeket a működésük és üzleti tevékenységük szükségleteire, de szem előtt kell tartani azt is, hogy a beruházások megvalósításával növekedni fog a kiviteli, új technológiák és eljárások bevezetésére és elsajátítására kerül sor.

2010 végétől kezdve a Dunkermotoren Kft. mikromotorok gyártásával foglalkozik Szabadkán. 2012 októbertől óta a Dunkermotoren Kft. bérként működik a mintegy 4.800 m² területű termelőcsarnokban, melynek tulajdonosa a szabadkai Vámszabad Övezet Kft. a Kisbajmoki Ipari övezet területén, vámszabad övezet keretében. A beruházó jelenleg kb. 300 dolgozót foglalkoztat. Ez a cég a beruházása keretében saját fejlesztési központot is működtet. A 2012. évben a Dunkermotoren céget felvásárolta az amerikai Ametek, a világ egyik vezető villamos műszereket és villamosmechanikai berendezéseket gyártó cége. 2015 július 2-án az Ametek egy új üzemet nyitott mikromotorok gyártására (Flore Care and Specialty Motors Division) a Szabadkai Vámszabad Terület exterritoriális részének keretében és jelenleg megközelítőleg 200 dolgozót foglalkoztat.

A Város 2010 szeptemberében egyetértési megállapodást kötött a Norma Group német céggel, mely az autóipar számára gyárt alkatrészeket. Ez a cég a köztulajdonú építési telkek piaci áron aluli értékesítésének vagy bérbeadásának illetve bérmentes átruházásának, továbbá az ingatlancsereének a feltételeiről, módjáról és eljárásáról szóló kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) értelmében minden kritériumnak megfelelt, és a szerződés aláírásával 2010.11.23-án térítésmentesen megszerezte a telkek tulajdonjogát. A Norma group Délkelet Európa Kft. 2011 júliusától működik a 13.000 m² területű, újonnan felépített üzemben, mely a kisbajmoki ipari övezetben, vámszabad területen terül el. A beruházó jelenleg több mint 430 dolgozót foglalkoztat.

2011 februárjában írt alá együttműködési megállapodást az önkormányzat az ugyancsak német beruházóval, a Continental-Contitech vállalattal, mely szintén autóalkatrészek gyártásával foglalkozik. A kormányrendelet értelmében ez a cég minden kritériumnak megfelelt, és a szerződés aláírásával 2011.09.15-én jogot szerzett a telkek tulajdonként történő bejegyzésére térítmény nélkül. A beruházó 2012 novemberétől működik az első szakaszban kiépített 6.000 m² területű üzemben, mely a kisbajmoki ipari övezetben, vámszabad területen helyezkedik el és jelenleg mintegy 650 dolgozót foglalkoztat. Az önkormányzat 2015. július 8-án új egyetértési megállapodást kötött a Contitech Fluid Serbia céggel, mint a beruházó kapcsolt

vállalkozásával, melynek alapján a beruházó a 2016. év folyamán megkezdte egy új, 12.200 m² területű termelőüzem építését, szabadkai beruházásának második fázisaként, melynek keretében három év alatt további 500 munkást szándékozik alkalmazni.

2011 novemberében megállapodási szerződést kötöttünk a Swarovski osztrák beruházóval is, mely kristálygyártással és -csiszolással foglalkozik. A kormányrendelet értelmében ez a cég minden kritériumnak megfelelt, és a szerződés aláírásával 2012.03.20-án térítésmentesen tulajdonjogot szerzett a telek felett. A Swarovski Subotica Kft. a 2015. év folyamán a cég befejezi a 15.000 m² területű termelőüzem építését (első szakasz) a Kisbajmok Ipari övezeten belül, vámszabad területen. A termelőüzemre kapott használatbavételi engedélyt követő három évben a Swarovski Subotica Kft. kb. 600 munkást szándékozik foglalkoztatni. Ha a gazdasági és piaci feltételek megfelelőnek bizonyulnak, a beruházó ugyanezen a telken új csarnokot épít (második szakasz), és kb. 300 munkást alkalmaz majd.

2011 novemberében a Város megállapodási szerződést kötött az olasz Calzedonia vállalattal is, mely gyermek-, női és férfiharisnya, fürdőruha és alsónemű gyártásával, azon belül is a Calzedonia, Intimissimi, Falconeri és Tezenis márkájú termékek készítésével foglalkozik. A kormányrendelet értelmében ez a cég minden kritériumnak megfelelt, és a szerződés aláírásával 2012.04.26-án térítésmentesen tulajdonjogot szerzett a telek felett. A Calzedonia cég leányvállalatot alapított Gordon Kft. néven, amely 2013 októberében a kisbajmoki ipari övezetben megkezdte a termelést az újonnan kiépített 12.000 m² területű üzemben (első szakasz), és már közel 1.100 munkást alkalmaz. Az elkövetkező három évben a Gordon Kft. kb. 1.000 munkást szeretne foglalkoztatni, és ha a gazdasági és piaci feltételek megfelelőnek bizonyulnak, a beruházó ugyanezen a telken új csarnokot épít (második szakasz), és kb. 200 munkást alkalmaz majd.

2013 májusában két építési telekkel kapcsolatos adásvételi szerződés megkötésére került sor a Leonardo és a Givi olasz beruházókkal, melyek lábbeli és bőrdíszműáru gyártásával foglalkoznak. Újonnan alapított vállalatok a Perseo és a G.C. 013 megkezdék a beruházásaik előkészítését.

A 2016. év folyamán befejeződött egy új gyárcsarnok építése a Kisbajmok Ipari Övezetben, a 2017. év első negyedében pedig megkapta a használatbavételi engedélyt, és így üzembe lehetett helyezni. Mivel a gyárcsarnok Szabadka Város Önkormányzatának tulajdonában van, egyrészt ezzel is gazdagodik a város kínálata a szürkemezős beruházások terén, másrészt az önkormányzat bevételre tesz szert a csarnok bérbeadásából. A 2016. évben befejeződött az kétirányú csatlakozó út építése az 1b rendű országútra, és kiépült a járda is. Ezzel jobb, biztonságosabb és hatékonyabb lett a közlekedés a Kisbajmoki Ipari Övezeten belül, úgy a dolgozók, mint a meglévő és leendő cégek számára.

A 2017. év folyamán elkészült az a műszaki és építési tervdokumentáció, melynek alapján a vámterminál megépült, amely az év végéig használatbavételi engedélyt kapott. Mivel a már beköltözött beruházók egyre több áramot igényelnek, folyamatban van a 20 kV-os kábelvezeték építése a TS 110/20 kV Szabadka-4-től a Kisbajmoki Ipari Övezet északi határáig. A havi vízfogyasztás megnövekedése és az új beruházók miatt új vezeték épült a Kisbajmoki Ipari Övezetig.

A 2017. év elején az önkormányzat adásvételi szerződést kötött a műanyag termékeket gyártó olaszországi Caminada céggel a Kisbajmoki Ipari Övezet keretében található telekre. 2018. május 5-én nyitotta meg ünnepélyes keretek között csarnokát a Caminada cég, amely a Szabadkára tervezett beruházásuk első fázisa, melynek keretében leányvállalatuk, a PlastikCam East DOO cég fog termelni. A beruházás első fázisának értéke megközelítőleg 3 millió euró.

Az olasz Ondaplast beruházó megvásárolta a Metro csarnokát és az átalakítás után, 2018 nyarán megkezdte a műanyag termékeinek gyártását.

Várható beruházások és a további lépések

A közigazgatási hivatal keretében egy új, beruházási és fejlesztési titkárság megalakításával az önkormányzat átvette azokat a feladatokat, amelyek korábban a felszámolt Szabadkai Ipari és Technológiai Parkok Közvéllalat hatáskörébe tartoztak. Ezzel kapcsolatban a Beruházási és Fejlesztési Titkárságnak a beruházókkal kapcsolatot folytató szolgálata tárgyalásokat folytatott néhány potenciális beruházóval a termelési és kereskedelmi szektorból, mely beruházások különböző fázisban vannak.

Az említett tárgyalások eredményeképpen az önkormányzat közös szándéknyilatkozatot írt alá a német Boysen céggel, amely kipufogórendszereket gyárt az autóipar részére. A beruházó 2019-ben egy új, kb. 35.000 m² alapterületű gyár építésének megkezdését tervezi a Kisbajmoki Ipari Övezetben, minek keretében megközelítőleg 65 millió eurós beruházást fog megvalósítani. A beruházó a következő 5 évben mintegy 500 munkavállalót tervez foglalkoztatni.

A pozitív gazdasági légkör megteremtése érdekében, minden meglévő és leendő beruházó számára, folytatódnak a zöldmezős, barnamezős és szürkemezős beruházásokra előirányzott területek közművesítése.

A Kisbajmoki Ipari Övezetben működő több cég kérésére a 2018. évben 44 új parkolóhely létesült, az ott dolgozó munkavállalók részére. Másrészről, ha sikeresen lezárul a telkek kisajátítása, tervben van új utak építése is, hogy biztonságosabbá váljon a közlekedés, és csökkenjenek a közlekedési dugók.

Az összes tervezett aktivitás és projektum megvalósításával a Kisbajmoki Ipari Övezet még vonzóbbá válik a már meglévő beruházók számára, illetve másrésről új beruházókat is vonz majd.

A turizmus a gazdaságfejlesztés szolgálatában

A város turizmusa az alapvető gazdasági mutatók szerint alig járul hozzá a gazdaság egészének fejlődéséhez. Ennek ellenére Szabadka a palicsi turisztikai lehetőségeivel jelentős helyet kapott Szerbia fejlesztési stratégiájában, a SZK Nemzeti idegenforgalmi beruházási tervében és a Vajdaság Gazdaságfejlesztési tervében¹³.

Szerbia fejlesztési stratégiája a Palicsi-tavat és a Ludasi-tavat elsőrendű turisztikai desztinációként kezeli, ami jelentős számú külföldi, hazai, regionális és helyi vendéget tudna idevonzani. Különböző forrásokból és a kormányzat mindhárom szintje finanszírozza a kommunális, turisztikai és üzleti infrastruktúra fejlesztéséhez fontos projekteket, valamint a szükséges műszaki dokumentáció és tervek előkészítését a fontos jövőbeli infrastruktúra-fejlesztési tevékenységekhez, ami minden bizonnyal jól mutatja a Palics iránti érdeklődést és potenciáljainak elismerését. A Palicsi-tó keleti partjának sávjához elkészült és el is lett fogadva a részletes szabályozási terv, megtörtént a telekkimérés és sikeresen befejeződött a kisajátítás. Jelenleg a Palicsi-tó IV. szektorának déli és nyugati partövezetére és III. szektorának partövezetére készül a terv. Továbbá folyamatban van a Ludasi-tó partsávjának részletes szabályozási terve.

A Palicsi Fürdő fejlesztési alapterve és a Palicsi-tó régiója turizmusának fejlesztését célzó 2015. évi program szakmai alapot szolgáltatnak a további fejlesztéshez és a desztináció pozitív tulajdonságainak, az egykori üdülőhely és gyógyfürdő történelmi arculatának minél jobb kihasználása érdekében. A jó földrajzi fekvés, a főbb potenciális piacok hozzáférhetősége, az erőteljes kulturális háttér és a minőséges piaci környezet esélyt adnak a desztináció teljes körű fejlesztésére, egész éven át tartó működtetésére. Néhány magánberuházás már beindult a korszerű és exkluzív szálláshelyek és vendéglátó létesítmények kiépítésén, a különféle kísértartalmakkal, melyek kielégítik napjaink kifinomult, mobil és dinamikus turistáinak igényeit.

Szabadka területén folyamatosan próbálnak javítani a turisztikai kínálat minőségén, és bővíteni a turisztikai lehetőségeket, melyek a néprajzi örökségen alapulnak, például az

¹³ A turizmus hatalmas potenciált jelent, amit Szerbia Idegenforgalom-fejlesztési Stratégiája is igazol, ami Palicsot az első négy prioritás közé sorolja.

elhagyatott tanyák, csárdák felújításával, szőlőültetvények újratelepítésével, ami mindenképpen hozzájárul a foglalkoztatottság növeléséhez ezen a szakterületen belül.

A 2016. év folyamán folytatódott a sétány kikövezése és befejeződött a Nagy park körüli utcák betonozása. Emellett befejeződött a termálvizes medence és környéke felújításának I. fázisa.

A 2017. évben az alábbi projektek valósultak meg: A gyalogjárda felújítása a palicsi homokstrandon, ami a látogatók és lakosság számára, hogy a tó keleti felén is élvezzék a sétát; A kosárlabdapálya felújításán és a fitnessz park kiépítésén végzett munkák Palicsnak azon a részén, ahol a Testnevelés parkja található, ami jelentősen hozzájárul a sport és szabadidős turizmus fejlődéséhez, de Palics idegenforgalmi kínálatának bővítéséhez is; az idegenforgalom és a rendezvényturizmus szempontból kiemelten jelentős Palicsi Szabadtéri Színpad egy részének átalakítása, ami a felújítás első fázisának befejeztével azonnal megkezdte az üzemelést, a munkálatok folytatásához már biztosítva vannak az eszközök, és a tervezett munkák 2018. júniusának végéig be fognak fejeződni; a palicsi termálvizes medence felújítása a fürdő és szabadidős turizmus fejlesztése keretében, ami hozzájárult az idegenforgalmi kínálat minőségének növeléséhez, és mint azt az eredmények mutatják, a termálvizes medence látogatottságának növekedéséhez;

A palicsi Nagy park rendezése, ami magában foglalta a parki sétányok kikövezését, új utcabútorok felszerelését, valamint a Vigadó épülete keleti szárnyának felújítását, mely épület rendkívül nagy jelentőséggel bír az idegenforgalom, különösen az üzleti (MICE) turizmus fejlesztése szempontjából.

A 2017. évben teljesültek a tervezett tevékenységek a németországi KFW Bank és Szabadka város közös projektjének keretében, melynek célja a Palics-tó megtisztítása és gyalogos illetve kerékpárút építése a tó körül. A telkek kisajátítása prioritásként volt kezelve a 2017. évben, célja pedig jogalapot teremteni a gyalogos és kerékpárút megépítéséhez. Ez egy hosszú távú projekt, ami fázisonként valósul meg, és 2018-ban a kisajátítás véget ért.

Palics mint turisztikai célpont további fejlesztésében a 2018. év mérföldkőnek számít, mivel a mindhárom kormányzati szint biztosított forrásokat egy modern aquapark és a palicsi gyógy- és wellnessközpont építésére, és 2018 decemberében megkezdődött a projekt megvalósításának első szakasza. Az egymilliárd dinár értékű projekt 4,4 hektárnyi telken valósul majd meg, az egykori autós kemping területén, a Férfi strandon, éppen ahogy az idegenforgalom-fejlesztési program és Palics beruházási főterve azt előírta. A korszerű épületegyüttes fedett és szabadtéri medencéket foglal majd magába csúszdákkal és vízi élményelemekkel, termális és közönséges vízzel, továbbá éttermet, kávézót, spa és wellness tartalmakkal. Ezzel a projekttel és a végső megvalósítással, valamint a komplexum 2020-ra tervezett megnyitásával a Palics, mint turisztikai célpont egyenlő versenytársává válik a régió és

Szerbia többi gyógyfürdőjével és fürdőközpontjával, egyrészt sok turistát idevonzva, másrészt az érdeklődő befektetőket a szállodaipar, gasztronómia és más üzletágakból.

Emellett 2018-ban eszközök lettek biztosítva a Férfstrand mólója egy részének szanálására, két különálló fázisban, a Nyári Színpad felújításának folytatására és a Vigadó keleti szárnyának felújításán végzett munkálatok befejezésére. Befejeződött a torony építése az evezős részére a tó nyugati partján, a sportturizmus fejlesztésének szándékával, és folytatódtak a munkálatok a Nagy park és a Palicsi-tó keleti partjának kikövezésén, ami sokban hozzájárul majd Palics idegenforgalmi kínálatának bővítéséhez és a rendezvény, a sport, a fürdő- és szabadidős turizmus fejlődéséhez. Befejeződött a sportpályák építése Palicson a Testnevelési parkban, amivel javultak a feltételek a sportrendezvények szervezéséhez Palicson.

A 2019. évre lett tervbe véve a fő és a stratégiailag legfontosabb projekt teljes megvalósítása, a spa és wellness központ építése aqua parkkal, továbbá a Férfstrand mólójának felújításán végzett munkálatok befejezése, amivel az teljes mértékben használható és biztonságos lesz, és mindenképpen a Nagy park és a Palicsi-tó keleti partja, a Vermes sétány kikövezésének befejezése. A Palicsi Park Kft., mint Palics turisztikai részének gondnoka a 2019. évre tervezi továbbá a turisztikai infrastruktúra – a gyalogos út kiépítését a Prezident Szállodától a Férfstrand végéig, és a közvilágítás felújítását Palics turisztikai területének egyes részein.

Az említett projektekkel és tevékenységekkel, a Palicsi Park Kft. által szervezett rendezvényekkel párhuzamosan Palics további fejlesztésében és a vezető idegenforgalmi célpontok közötti pozicionálásában jelentős szerepet játszik a német KfV Bank projektje is, aminek célja a Palicsi-tó és a Ludasi-tó szanálása és remediációja, valamint a szennyvízcsatorna és kerékpárút építése a tó körül. Az e projekt keretében végzett tevékenységek több szempontból is hatással lesznek majd a meglévő infrastruktúra fejlődésére, Palics idegenforgalmi kínálatának mikro és makro klímájára.

A tervezett tevékenységek végrehajtásával várhatóan növekszik majd a turisták és a helyi lakosság érdeklődése Palics iránt, ami arra kötelezi a területkezelőt, hogy nagyobb hangsúlyt fektessen az idegenforgalmi kínálat fejlesztésére és bővítésére a rendezvények és az üzleti turizmus, a fürdő, a sport és szabadidős turizmus fejlesztésével. Konkrétan, a palicsi spa és wellness központ megnyitását követően, 2020-ban várhatóan jelentős számú beruházó, érdeklődő üzletember és turista érkezése várható.

A projektek folyamatos megvalósításával és Palics Turisztikai potenciáljának szisztematikus tervezésével, az idegenforgalmi kínálat és az infrastruktúra minőségének fejlesztésével több turistát idevonzani, akik hozzájárulnak majd a magánszállások, szállodák, hosztelek (éttermek, kávézók, szépségszalonok, stb.) szolgáltatásai iránti kereslet

növekedéséhez Palicson, ami tükröződik majd úgy a palicsi cégek bevételeinek növekedésében, mint a adóbevételek növekedésében is.

A palicsi turisztikai desztináció további fejlesztése érdekében, a Főtervvel összhangban fontos lenne a magánszektor, illetve a kisvállalkozók (a Palics idegenforgalmi területén szállást adó háztulajdonosok) ösztönzése és segítése az önfoglalkoztatásban, illetve a szobák vagy nyaralók szolgáltatásként való bejegyzésében. Ösztönözni kell a már bejegyzett vállalkozókat is az olyan szakmailag képzett személyzet alkalmazására a turizmusban és vendéglátásban, mint: a recepciósök, szobalányok, pincérek, konyhai segédek,éjjeliőrök, stb.; hogy a szolgáltatások minőségével még vonzóbbá tegyék Palicsot. Az idegenvezetők által nyújtott minőségi szolgáltatás is hozzájárul a fogadóterület arculatának fejlesztéséhez.

A szakszervezetekkel folytatott együttműködés

A köztársasági és helyi szintű szociális-gazdasági tanács munkáján keresztül, valamint külön együttműködési megállapodások és protokollok megkötésével és a szociális partnerek közötti együttes fellépéssel véleménycserére és az álláspontok egyeztetésére került sor az egyes közérdekű kérdésekben, melyekben a szakszervezeteknek nagyon fontos szerepe van, különösen a meglévő munkahelyek megőrzésében, és a foglalkoztatottak jogainak tiszteletben tartásának javításában a törvényekkel és az európai standardokkal összhangban.

A HELYI MUNKERŐPIAC HELYZETE ÉS ALAKULÁSA

ALAPVETŐ MUTATÓK:

Munkanélküliség

Szabadkán a munkanélküliek száma 2018.12.31. napján 4.700 fő volt, ebből 2.253, vagyis 47,94%-uk nő.

Szabadka város	december 2014	december 2015	december 2016	december 2017	december 2018
Munkanélküliek- összesen	10.089	8.879	7.528	5.858	4.700
Munkanélküliek-nők	4.919	4.183	3.527	2.761	2.253
Munkanélküliek-nők %	48,76	47,11	46,85	47,13	47,94

5. táblázat: A szabadkai munkanélküliek száma és nemi összetétele, éves bontásban.¹⁴

Az elmúlt öt éves időszakot vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a városban a munkanélküliek száma csökkenő irányzatot mutat. Ugyan ezt a következtetést vonhatjuk le akkor is, ha megnézzük a munkanélküli nők számát és részvételi arányukat a munkanélküliek teljes létszámában.

Szakképzettség foka	2017 decembere		2018 decembere	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők
I.	2.781	1.156	2.302	993
II.	229	94	172	72
III.	919	398	692	295
IV.	1.253	725	940	535
V	24	5	20	4
VI-1	212	120	131	67
VI-2			60	44
VII-1	440	263	376	240
VII-2			6	2
VIII.	0	0	1	1
Összesen	5.858	2.761	4.700	2.253

¹⁴ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat Szabadkai Fiókiintézete A foglalkoztatottak száma december hónapban 2014-től 2018-ig.

6. táblázat: A munkanélküliek számának áttekintése szakképzettség szerint 2017/2018 decemberében¹⁵

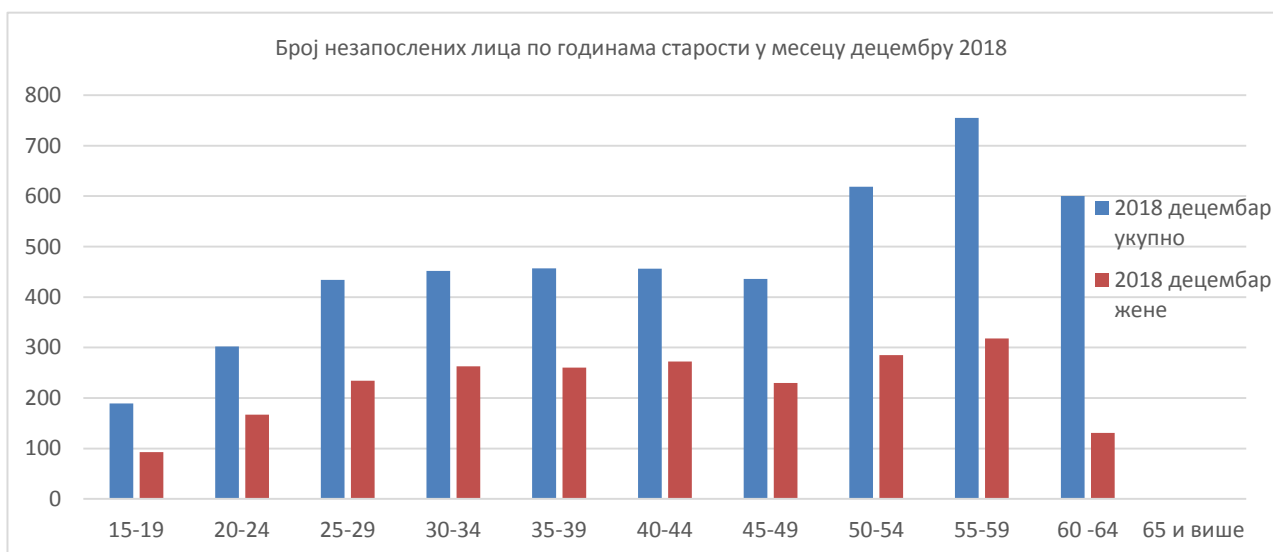
1. grafikon A munkanélküliek számának áttekintése szakképzettség szerint 2018 decemberében

A 2017. évhez viszonyítva a munkanélküliek képzettség szerinti összetétele gyakorlatilag azonos az előző évvel, így legtöbb az I. fokozatú képzéssel rendelkezők száma 2.302 (48,98%), majd ezt követi a IV. fokozattal rendelkezők száma 940 (20%), III. fokozata van 692 főnek (14,72%), VII-1. fokozata 376 főnek (8%), II. fokozattal 172 személy rendelkezik (3,66%), VI-1. fokozattal 131 (2,78%), VI-2. fokozatú képzése van 60 főnek (1,28%), V fokozata 20 főnek van (0,42%), VII-2 fokozatú szakképzettsége 6 személynek (0,13%), és VIII. fokozata 1 személynek (0,02%).

év Életkor	2017 decembere		2018 decembere	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők
15-19	259	111	189	93
20-24	418	208	302	167
25-29	545	286	434	234
30-34	543	301	452	263
35-39	617	346	457	260
40-44	580	319	456	272
45-49	592	304	436	230
50-54	787	372	619	285
55-59	874	377	755	318
60 -64	643	137	600	131
65 fölött			0	0
Összesen	5.858	2.761	4.700	2.253

7. táblázat: A munkanélküliek számának áttekintése életkor szerint, 2018 decemberében¹⁶

¹⁵ Forrás:: Nemzeti foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma szakmai képesítés szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018.

2. grafikon: A munkanélküliek számának áttekintése életkor szerint, 2018 decemberében

Az életkor szerinti megoszlást illetően legnagyobb az 55-59 évesek aránya: 755 személy (16,06%), őket követik az 50-54 év közöttiek, akik 619-en vannak és 13,17%-ot tesznek ki, majd a 60-64 év közöttiek 600 fővel és 12,77%-kal, a 35-39 évesekből 457 személy lett nyilvántartva (9,72%), ezt követik a 40-44 évesek 456 személlyel (9,70%), a 30-34 évesek száma 452 fő (9,64%), a 45-49 korosztály létszáma 436 személy (9,28%), a 25-29 korosztály 434 képviselővel (9,23%), a 20-24 közöttiek 302 fő (6,42%) és a 15-19 évesek száma 189 személy (4,02%).

¹⁶ Forrás:: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat , A munkanélküliek száma életkoruk szerint 2018 decemberében, Szabadka , 2018.

Munkanélküliek összetétele – nehezen elhelyezkedők kategóriája

Munkanélküliek		Korábbi munkatapasztalat				A veszélyeztetett csoportokba tartozók száma összesen	Mozgássérültek		30 évnél fiatalabbak		Tartósan munkanélküliek		Munkanélküli segélyben részesülők	
		Pályakezdők		Munkatapasztalattal rendelkezők										
Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők		Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
4.700	2.253	1.456	805	3.244	1.448	4.544	384	155	925	494	2.984	1.361	251	125

Létszámfeleslegek		55 évnél idősebb létszámfeleslegek		Egyedülálló szülők		Mindkét szülő munkanélküli		Áttelepítettek		Menekültek		Családi pótlékban részesülők	
Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
417	192	195	67	266	228	375	181	50	27	3	1	1733	753

Nevelőszülőknél elhelyezett gyermekek	Külföldről visszatelepítettek	Börtönből szabadultak	Romák		Az emberkereskedelemben áldozatai	A családi erőszak áldozatai	Egyéb veszélyeztetett kategóriák		Iskolázatlan és befejezetlen általános iskolával	
Összesen	Összesen	Összesen	Összesen	Nők	Összesen	Összesen	Összesen	Nők	Összesen	Nők
0	0	0	328	174	0	0	55	20	1,233	549

8. táblázat: A nehezebben elhelyezkedők kategóriájába tartozó munkanélküliek számának áttekintése 2018 decemberében ¹⁷

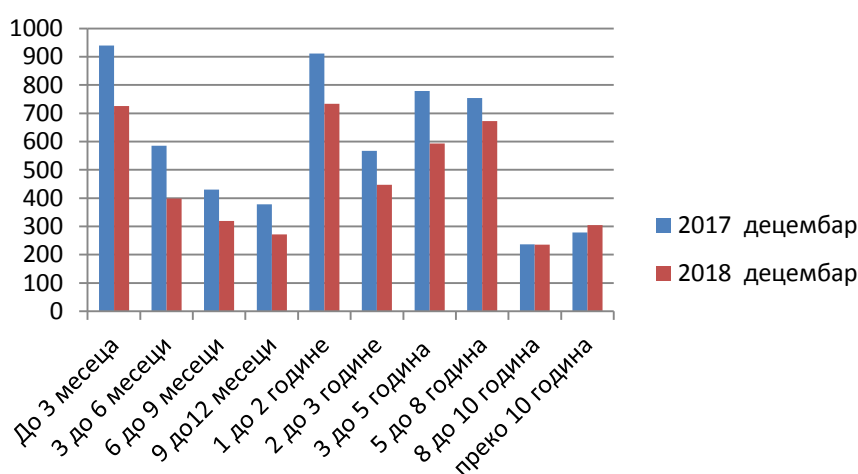
Szabadkán 2018 decemberével bezárólag a munkanélküliek száma összesen 4.700, ebből 2.253 fő, vagyis 47,94 % nő. A veszélyeztetett kategóriába tartozók száma összesen 4.544, közülük 384 a mozgássérült, a 30 évnél fiatalabbak 925, tartósan munkanélküliek 2.984 személy és a munkanélküli segélyben részesülők száma 251.

A várakozás időtartama	2017 decembere	2018 decembere
------------------------	----------------	----------------

¹⁷ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezen foglalkoztathatók kategóriája szerint, 2018 decemberében, Szabadka, 2018

3 hónapnál kevesebb ideig vár	939	726
3-6 hónap	585	399
3-9 hónap	430	319
9 - 12 hónap	378	272
1 - 2 év	911	733
2 - 3 év	567	447
3 és 5 év között	779	593
5 és 8 év között	754	672
8 és 10 év között	237	235
Több mint 10 év	278	304
Összesen	5.858	4.700

9. táblázat: A munkanélküliek számának áttekintése életkor szerint, 2017/2018 decemberében¹⁸

3. grafikon: A munkanélküliek számának áttekintése a várakozási idő szerint 2017/2018.

Az aktív munkakorú lakosság szerkezetében történt változások jelentős, de nehezen kimutatható mutatója, amely kihat a foglalkoztatásra, illetve munkanélküliségre is, a fiatal egyetemi végzettségű szakemberek elvándorlása. E tekintetben komplex és általános társadalmi és gazdasági intézkedésekre van szükség, melyek támogatják az egyetemistákkal és végzős tanulókkal való munkát vállalkozói tudásuk és képességeik fejlesztése érdekében, és megteremtik a feltételeket a megfelelő foglalkoztatásuk ösztönzésére.

Külön hangsúlyt kell fektetni a menedzseri képességek erősítésére az önfoglalkoztatás támogatásaként, valamint az egyetemi végzettségű személyek ösztönzését az önfoglalkoztatásra, mert ha ők vállalkozásba fognak, az a többi munkanélküli fokozottabb foglalkoztatásának lehetőségét is jelentheti. A globális piacokon csak azok a vállalatok maradhatnak versenyképesek és sikeresek, amelyek rendelkeznek a szükséges tudással és menedzseri képességekkel.

¹⁸ Forrás:: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat , A munkanélküliek száma a nehezebben foglalkoztathatók kategóriája szerint 2018 decemberében, Szabadka ,2018

Nehezebben foglalkoztatható személyek a munkaerőpiacon

Egyes kategóriák sebezhetősége a munkaerőpiacon azt eredményezi, hogy ezeket a kategóriákat – csoportokat nehezebben foglalkoztatottként kategorizáljuk. Ezért ebsélni fogunk a munkaképes lakosság egyes csoportjainak sebezhetőségéről, nehezebb foglalkoztathatóságáról és integrálásukról a munkaerőpiacra.

Bizonyos kategóriák sebezhetőségét eredményezhetik személyes, gazdasági és/vagy szociális tényezők, ami miatt kedvezőtlen helyzetbe kerülnek és ez negatívan hat ki életükre. Az olyan tényezők, mint az életkor, a képzettségi szint, a rokkantság, a nemi, etnikai hovatartozás, szociális helyzet, stb. akadályt jelenthetnek az esélyegyenlőség és a munkahelyek elérhetősége szempontjából.

A foglalkoztatásról és a munkanélküliség elleni biztosításról szóló törvény értelmében nehezebben foglalkoztatható az a munkanélküli, aki egészségi állapota, elégtelen vagy nem megfelelő képzettsége, társadalmi-demográfiai jellemzői, a munkaerőpiaci kereslet és kínálat regionális vagy szakmai eltérései, vagy más objektív körülmények miatt nehezebben talál munkát.

A munkaerőpiacon a sebezhetőséget általában a különböző munkaerő-piaci mutatók határozzák meg, amelyek a teljes munkaképes korú népességhez viszonyítva átlagon aluliak. A veszélyeztetett kategóriák esetében ezek a mutatók kedvezőtlenebbek, mint a munkaképes korú teljes népesség megfelelő átlagértékei. A következő mutatókat kell figyelembe venni: a munkanélküliségi ráta, a foglalkoztatási ráta, a foglalkoztatás minőségére vonatkozó mutatók, a veszélyeztetett kategóriák foglalkoztatásának mértéke és a tartós munkanélküliek aránya a munkanélküliek teljes létszámában, stb. Ez azt jelenti, hogy az e kategóriákba tartozó személyek további akadályokba ütköznek a munkaerőpiacra való belépéskor, és támogatásra lehet szükségük a munkaerő-piaci beilleszkedéshez és a megfelelő állás megtalálásához.

A 2011-2020 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Foglalkoztatási Stratégia különösen érzékeny kategóriákat határoz meg a munkaerőpiacon, és az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedéseknek elsődlegesen rájuk kell irányulniuk. Ebbe a kategóriába tartoznak: A romák, fogyatékkal élők, a vidéki népesség, a képesítés nélküli személyek, a nők, fiatalok (15-30 évesek), idősek (50 év feletti), a tartósan munkanélküliek (12 hónapnál hosszabb ideig munkát keresők, és különösen akik 18 hónapnál hosszabb ideig keresnek munkát), a létszámfeleslegként elbocsátottak, a pénzügyi kompenzáció kedvezményezettjei, a pénzügyi segélyek kedvezményezettjei, az egyedülálló szülők, a szülői gondozás nélküli gyermekek, a családon belüli erőszak áldozatai, az emberkereskedelem áldozatai, a belföldi lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, a menekültek, a börtönökből visszatérők, stb.

A Nemzeti Foglalkoztatási Akciótervet évente kell kidolgozni, és összhangban kell állnia a 2011-2020. időszakra vonatkozó Nemzeti Foglalkoztatási Stratégiával. Minden évben a

nehezebben foglalkoztatható személyek elsőbbséget élveznek aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedések végrehajtása során.

A 2019. évben a nehezebben foglalkoztatható személyek státuszt, a becslések alapján, akik elsőbbséget élveznek majd az aktív foglalkoztatási politika intézkedéseit illetően: a 30 évnél fiatalabbak, nők, létszámfeleslegek, 50 évnél idősebbek, szakképzetlenek és alacsonyan képzettek, fogyatékkal élők, romák, szociális segélyben részesülő munkaképes személyek, hosszabb ideje munkanélküliek (több mint 12 hónapja a munkaközvetítőn vannak és azok akik több mint 18 hónapja keresnek munkát), a gyermekotthonokban vagy nevelőcsaládoknál elhelyezett fiatalok és a családi erőszak áldozatai.

A gyermekotthonokban vagy nevelőcsaládoknál elhelyezett fiatalok azok a 30 évnél fiatalabb személyek, akik rendelkeznek gyermekotthonokban vagy nevelőcsaládoknál elhelyezett státusszal.

Az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedésekbe be kell továbbá kapcsolni a többi nehezebben foglalkoztatható személyt is, különösen a következő kategóriákat: nők (különösen az emberkereskedelem áldozatai), a vidéki lakosság, a menekültek és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, a visszafogadási megállapodás szerinti visszatérők, az egyedülálló szülők, a házastársak olyan családban, amelyben mindkét házastárs munkanélküli, a fogyatékos gyermekek szülei, a börtönből szabadult személyek stb. oly módon, ami lehetővé teszi integrációjukat a munkaerőpiacon.

A 2019. évi Nemzeti Foglalkoztatási Akciótervben az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket illetően a nehezebben foglalkoztatható személyek elsőbbséget élveznek. **Különösen veszélyeztetettek azok a személyek,** akik a sérülékenységi tényezőkből egyszerre többel is szembesülnek. Az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedések és programok ösztönzőleg hatnak e személyek munkaerő-piaci helyzetének javítására.

Munkaerő-felesleg

A munkáról szóló törvény 153. szakasza alapján a munkaadó köteles meghozni a munkaerő-felesleg megoldásáról szóló programot, ha megállapítja, hogy technológiai, gazdasági vagy szervezeti változások miatt 30 napon belül az alkalmazott munkája iránt határozatlan időre meg fog szűnni a szükséglet, és pedig ha ez legalább 10 alkalmazottat érint a 20-nál több és 100-nál kevesebb határozatlan időre felvett munkást alkalmazó munkaadónál, továbbá a munkavállalók 10%-nál a 100-tól 300 személyt (határozatlan időre) foglalkoztató munkaadó esetében, és legalább 30 alkalmazott esetében, ha a munkáltató 300-nál több személyt foglalkoztat határozatlan időre. Ezt a programot a munkáltatónak akkor is el kell készítenie, ha megállapítja, hogy 90 napon belül 20 alkalmazott munkája válik feleslegessé,

tekintet nélkül az általa alkalmazott munkások teljes számára. A munkaerő-felesleg megoldásáról szóló program meghozatala előtt a munkáról szóló törvény 154. szakaszával összhangban a munkaadó köteles a reprezentatív szakszervezettel és az illetékes köztársasági foglalkoztatási szervezettel együttműködve megfelelő intézkedéseket tenni annak érdekében, hogy a felesleggé vált alkalmazottak újra elhelyezkedhessenek. Ilyen értelemben a NFSZ köteles elkészíteni a A munkaerő-felesleggé vált alkalmazottak foglalkoztatására vonatkozó vélemény és javaslat című dokumentumot, és ezt figyelmébe ajánlani annak a munkáltatónak, aki a munkaerő-felesleg megoldásáról szóló programot készíti. Ugyanakkor felsorolja azokat az aktív intézkedéseket is, melyeket a NFSZ fog megtenni a rendelkezésére álló lehetőségekből, mint amilyen az újbóli foglalkoztatás vagy önfoglalkoztatás, közvetítői szolgáltatások igénybevétele, támogatások, képzés és hasonlóak.

Munkaerő-felesleg	ÖSSZESEN	
	Összesen	Nők
ÖSSZESEN	417	192
I. fokú szakképzettség	81	23
II. fokú szakképzettség	18	7
III. fokú szakképzettség	88	31
IV. fokú szakképzettség	143	76
V. fokú szakképzettség	4	0
VI-1. fokú szakképzettség	26	14
VI-2. fokú szakképzettség	7	5
VII-1. fokú szakképzettség	49	36
VII-2. fokú szakképzettség	1	0

10. táblázat: A munkaerő-felesleggé vált személyek számának áttekintése szakképzettség szerint, 2018 decemberében¹⁹

A 2018. év folyamán nem volt olyan munkáltató, amely a munkatörvény szerint kötelesek programot hozni a munkaerő-felesleg megoldására.

A 4700 munkanélküliből a szabadkai kirendeltség nyilvántartásán 417 személy szerepel, vagyis a munkaerő-felesleggé vált személyek 8%-a. A munkaerő-felesleggé váltak kategóriájából legtöbb a IV. fokozatú szakképesítéssel rendelkező: 34%, majd ezt követik a II. fokú szakképzettséggel rendelkezők 21% , és a VI. és VII. fokú szakképesítéssel 15%, míg az I. és II. fokozatú szakképesítéssel rendelkező aránya 11%.

¹⁹ Forrás:: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat , A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka ,2018

Nők a helyi munkaerőpiacon

A 2011. évi népszámlálás eredményei szerint Szabadka város területén 141.554 lakos élt. Ebből a nők száma 73.514, valamivel több, mint a férfiak száma, ugyanis ők 68.040-en vannak. Napjainkban a munkaképes nők legnagyobb része a szürkegazdaságban dolgozik, ideiglenes munkákat vállalva, helyettesítésként, otthoni munkát végezve, ingyen vagy kevesebb fizetésért mint a férfiak, és ezzel társadalmi kirekesztettségük összetettebbé válik. Itt üvegmennyezet-jelenségről beszélhetünk, ami a nemek közötti gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségekből ered. Ez több, egymásból eredő csoporttényezőben nyilvánul meg:

1. a férfiak és nők társadalmi szerepéről alkotott, berögződött álláspontok, melyek gyakran meghatározzák, milyen szintű és irányú oktatásban vegyenek részt a fiatal nők
2. nemek szerinti foglalkozási szegregáció (a hagyományosan női foglalkozások kevésbé fizetettek, kevésbé összetettek és állítólag szerényebb képességeket igényelnek, és azokon a területeken is, ahol túlnyomórészt nők dolgoznak, a vezetői posztokat férfiak töltik be),
3. ugyanazon munkáért többet fizetnek a férfiaknak, mint a nőknek, tekintet nélkül az elfogadott jogszabályra (Nemek egyenjogúságáról szóló törvény),
4. a nők nehezen tudják összehangolni a munkahelyi és a családi kötelezettségeiket.

A nők hátrányos helyzetének általános mutatói:

- ▶ gazdasági függőség,
- ▶ munkanélküliség és a munkanélküliek jogvédelmének problémája,
- ▶ a társadalomban uralkodó nemi sztereotípiák és erőteljes szociális nyomás,
- ▶ ingyenes munka/nők falusi gazdálkodása, és falusi jellegű munkák végzése a külvárosi településeken
- ▶ a különböző intézmények és szervezetek közötti hiányos koordináció,
- ▶ a nemek egyenjogúságáról szóló törvény és a nők jogairól szóló egyezmény mellőzése
- ▶ nehézségek a családi és hivatásbeli szerep összeegyeztetésében
- ▶ a nők saját jogaikkal kapcsolatos tájékoztatatlansága.

Szabadka város területén a NFSZ nyilvántartásában 4.700 munkanélküli szerepel, ebből 2.253 (47,94%).

Célcsoport: Nők	Szabadka	
	Összesen	%
Összesen	2.253	100,00%
I. fokú szakképzettség	993	44,07
II. fokú szakképzettség	72	3,20
III. fokú szakképzettség	295	13,09
IV. fokú szakképzettség	535	23,75
V. fokú szakképzettség	4	0,18
VI-1. fokú szakképzettség	67	2,97
VI-2. fokú szakképzettség	44	1,95
VII-1. fokú szakképzettség	240	10,65
VII-2. fokú szakképzettség	2	0,09
VIII. fokú szakképzettség	1	0,04

10. táblázat: A munkanélküli nők száma szakképzettség szerint²⁰

A munkanélküli nők összetétele képzettségi szintek szerint a következő: a legtöbb munkanélküli I. fokozatú szakképesítéssel rendelkezik 993 (44,07%), őket követik a IV. fokozattal rendelkezők 535 (23,75%), majd a III. fokozattal 295 (13,09%), VII-1 fokú szakképesítéssel 240 személy (10,65%), II. fokozattal 72 személy (3,20%), VI-1 fokozattal 67 fő (2,97%), VI-2 fokú szakmai képzettséggel 44 személy (1,95%), V fokú képzettsége van 4 főnek (0,18%), VII-2 fokú képzettsége 2 főnek (0,09%), míg legkevesebb a VII. fokú szakmai képzettséggel rendelkező munkanélküli nő – mindössze 1 (0,04%).

A nők önfoglalkoztatása

Az önfoglalkoztatás az aktív foglalkoztatási politika egyik intézkedése, amely azoknak a nyilvántartásban szereplő munkanélkülieknek nyújt segítséget, akik szeretnék önálló vállalkozásba kezdeni. A város területén a nők is jelentős számban vesznek részt az önfoglalkoztatási programokban. Az önfoglalkoztatáshoz nyújtott támogatás igénylésének előfeltétele a munkanélküli státuszon kívül a vállalkozói képzésen való részvétel. Mindenki, aki részt kíván venni ebben a programban, köteles elvégezni a NFSZ által a vállalkozási

²⁰ Forrás:: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

témakörben szervezett képzést, s ezzel teljesítik a pályázáshoz szükséges feltételeket. A 2018. év folyamán 189 munkanélküli végezte el a képzést, közülük 83 nő, vagyis 44,00 %, ami 10%-kal kevesebb az előző évhez képest.

A néhány évre visszamenőleg végzett elemzések azt mutatják, hogy a nők önfoglalkoztatási programokban való részvétele megközelítőleg azonos szintű, és 40-50% között mozog.

Az önkormányzat szintjén az önfoglalkoztatási programon keresztül vállalkozást indított személyek 40%-a nő. Az előző évhez viszonyítva a nők aránya 25%-kal csökkent.

A vállalkozó nők többnyire szolgáltatói tevékenységet választottak, mint például fodrász-kozmetikus, vendéglátói, egészségügyi, számviteli és könyvvizsgálói munkák, továbbá a termelői tevékenységek - ruházati cikkek gyártása és kereskedelem, míg a többi tevékenység kevésbé van jelen. A szolgáltatások fejlődési iránya már évek óta ugyanazon a szinten van, tehát nem volt jelentős változás. Megfigyelhető a női vállalkozók számának enyhe növekedése a termelőiparban.

A női vállalkozásokon belül külön csoportot képeznek a mezőgazdasági vállalkozók, akik olyan külvárosi településeken kezdik meg a kisgazdálkodást, ahol a gazdasági tevékenységek és fejlődés főként a mezőgazdaságon alapul. Ezeket a vállalkozásokat a mezőgazdasági termelés diverzifikációja területén indítják be (új növényfajták termesztése, szerves termelés), továbbá a tej-, gyümölcs és zöldségfeldolgozás, a modern állattartás, népi vállalkozás és falusi turizmus terén próbálkoznak.

Habár az ilyen vállalkozások többnyire a gazdasági birtokokon (bejegyzett) működnek, mégis a nők önfoglalkoztatása kategóriába tartoznak, amit támogatni kell, tekintettel arra, hogy Szabadka város lakosságának mintegy 30% -a él ezeken a településeken, és legalább felerészt nők.

A másik ok, amiért Szabadka külvárosi településein támogatni kell a nők önfoglalkoztatását, a Helyi fenntartható fejlődési stratégiában (HFFS) megfogalmazott cél, illetve annak hangsúlyozása, mennyire fontos a mezőgazdaság és a falusi turizmus fejlesztése, hiszen ezek a város fontos fejlesztési lehetőségei. Az újabb kutatások szerint (SeCons és Femina Creativa, UN Women) a legtöbb új ötlet és kezdeményezés a nőktől származik, és a falusi gazdaság átalakításában vezető szerepet töltenek be.²¹

²¹ A szerbiai nők vállalkozásairól szóló tanulmány (SeCon UN Women) és a Femine Creative kutatásai szerint a városi női vállalkozások száma stagnál illetve csökkenő tendenciát mutat, míg a vidéki nők vállalkozásainak száma növekszik, sok érdekes ötlettel.

Az önfoglalkoztatási program mellett a nők jelentős számban vettek részt az aktív foglalkoztatáspolitikai egyéb programjaiban is, a közmunka programokban és a munkahelyteremtést támogató programokban.

Az új munkahelyek nyitására odaítélt támogatások programjaiban a nők részvételi aránya 53%, ami enyhe 5%-os növekedés az előző évhez képest.

A közmunkákban a nők részvételi aránya a 2018. évben 52,50%, ami jelentős növekedés. A közmunkák révén legtöbb nő a szociális és humanitárius tevékenységek körében lett foglalkoztatva, vagyis az idősök otthonában, a fogyatékkal élők otthonaiban, stb. Emellett, a közmunkákon keresztül a legtöbb nő egyszerű munkákat végez a környezetvédelem, vagyis a parkosítás és a közterületek takarítása terén.

A nők részvételi arányát vizsgálva néhány évre visszamenőleg az aktív foglalkoztatáspolitikai valamennyi intézkedését figyelembe véve, a nők részvétele megegyezik a több éves átlaggal, vagyis a résztvevők mintegy felét képezik.

Fogyatékkal élő személyek a helyi munkaerőpiacon

A fogyatékkal élőknek az akadályok egész sorával kell szembesülniük, amikor munkaviszonyt kívánnak létesíteni, kezdve az előítéletekkel egészen az építészeti akadályokig bárhová is mennek. Ahhoz, hogy a fogyatékkal élők ki tudják elégíteni alapvető egzisztenciális szükségleteiket, munkalehetőséget kell biztosítani számukra, de ehhez minimális változtatásokra van szükség a munkahelyiségek és a munkába járás tekintetében, és némileg változtatni kell a munkamódszereket is. A fogyatékkal élők foglalkoztatásáról és szakmai rehabilitálásáról szóló törvény 24. szakasza²² kötelezővé teszi a fogyatékkal élők foglalkoztatását mindazon munkáltató számára, akinek húsznál több alkalmazottja van. Az említett jogszabályok segítségével, a fogyatékkal élők egy részének sikerült bekapcsolódnia a munkába, de ez továbbra sem elegendő.

Szabadka arra törekszik, hogy olyan várossá váljon, mely teljesen alkalmazkodik a fogyatékkal élő személyekhez, így az utóbbi években nagy figyelmet szentelnek az inklúciónak, hogy a fogyatékkal élő polgárok a közösség aktív tagjaivá válhassanak, és saját lehetőségeikkel hozzájáruljanak a város fejlődéséhez. A 2014-es, 2015-ös, 2016-os, 2017-es és 2018-as pozitív példák is mutatják, hogy ezek a személyek sikeresek tudnak lenni a munkájukban, és el tudják érni a kívánt eredményeket, s a különbségek csak a munkamódszerben mutatkoznak meg és a munkahelyiségek átalakításában.

²² Forrás: http://www.nsz.gov.rs/live/digitalAssets/0/327_zakon_o_profesionalnoj_rehabilitaciji.pdf (2018.01.20.)

A munkáltató viszont már csak az utolsó lépés a fogyatékkal élők foglalkoztatásában. Az egész oktatási folyamatot kell átalakítani, és lehetővé tenni a fogyatékkal élők számára, hogy kellő tudásra és képesítésre tehessenek szert a munkaerő-piac követelményeinek megfelelően.

Város	Munkanélküliek száma		Munkanélküliek száma		Fogyatékkal élők részvételi aránya a munkanélküliek teljes létszámában	
	FÉSZ					
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
Szabadka	4.700	2.253	384	155	8,17	6,88

11. táblázat: A fogyatékkal élő munkanélküliek számának áttekintése és a munkanélküliek teljes létszámában való részarányuk Szabadkán²³

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat szabadkai fiókintézetének nyilvántartásában 384 fogyatékkal élő személy szerepel, ebből 155 nő (40,36%), és 229 férfi. A munkanélküliek teljes számában Szabadka város területén a fogyatékkal élő személyek aránya 8,17%.

Célcsoport: fogyatékkal élő személyek	Szabadka			
	Összesen	%	Nők	%
Összesen	384	100,00%	155	100,00%
I. fokú szakképzettség	142	36,98%	44	28,39%
II. fokú szakképzettség	47	12,24%	22	14,19%
III. fokú szakképzettség	85	22,14%	41	26,45%
IV. fokú szakképzettség	82	21,35%	38	24,52%
V. fokú szakképzettség	1	0,26%	0	0,00%
VI-1. fokú szakképzettség	8	2,08%	2	1,29%
VI-2. fokú szakképzettség	3	0,78%	2	1,29%
VII-1. fokú szakképzettség	15	3,91%	5	3,23%
VII-2. fokú szakképzettség	1	0,26%	1	0,65%

12. táblázat: A fogyatékkal élő munkanélküliek áttekintése szakképzettség szerint²⁴

A szakmai képzettség tekintetében a helyzet a következő: A legtöbb az I. fokozatú képzéssel rendelkezők száma 142 (36,98%), majd ezt követi a III. fokozattal rendelkezők

²³ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

²⁴ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

száma 85 (22,14%), IV. fokozata van 82 főnek (21,35%), II. fokozata 47 főnek (12,24%), VII-1. fokozata van 15 főnek (3,91%), VI-1. fokozattal 8 személy rendelkezik (2,08%), míg V. és VII-2 fokozatú képzettsége 1 főnek van (0,26%).

A fogyatékkal élő személyek munkaerőpiacon való hátrányos helyzetének általános indikátorai:

- ▶ gazdasági függőség, amelyből saját erővel nem képesek kitörni,
- ▶ építészeti akadályok,
- ▶ előítéletek és szociális elszigeteltség,
- ▶ mozgáskorlátozottság, ami akadály a szociális kapcsolatteremtésben és nehézségeket okoz a munkába való beilleszkedésben,

ÁTALAKÍTÁS

- ▶ a munkáltató nem eléggé fogékony a fogyatékkal élő személy foglalkoztatásának problémájára és lehetőségeire.

A diszkrimináció ellen irányuló elvek, melyeknek célja a társadalmi tudat formálása a fogyatékkal élők befogadása tekintetében, és egyenlő jogokra vonatkozóan, melyek univerzálisak és mindenkire vonatkoznak, az alábbiak:

- A különbözőség fokozottabb tiszteletben tartása a személyi jogok révén,
- Szociális hozzáállás és az akadályok megszüntetése,
- A befogadás ösztönzése a foglalkoztatás révén,
- A szociális integrációs folyamat támogatása,
- Szociális struktúrák erősítése és bővítése, melyek társadalmasítást tartalmaznak,
- A közvélemény tájékozottságának javítása, köztudat kialakítása

A fogyatékkal élő személyekre jellemző, hogy csak kis részük helyezkedik el végzettségének vagy szakmai képesítésének megfelelően, ehelyett megmaradt szellemi és fizikai képességeihez mérten vállalnak munkát.

Város	Nyilvántartásból foglalkoztatottak száma		Foglalkoztatottak száma fogyatékkal élők száma		Fogyatékkal élők részvételi aránya a foglalkoztatásban	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
Szabadka	3.185	1643	183	88	5.75	2.76

13. táblázat: A fogyatékkal élők foglalkoztatása és részarányuk a Szabadkán 2018.01.01. és 2018.12.31. között foglalkoztatottak teljes létszámában²⁵

Az év eleje óta, 2018.12.31. napjával bezárólag Szabadkán 183 fogyatékkal élő személy helyezkedett el, közülük 88 nő (48,09%), Szabadka város a 2018. évben a közmunkák révén lehetővé tette a fogyatékkal élő személyek alkalmazását is, így nyújtva támogatást a szociális ellátás terén megvalósított projektek révén.

Fiatalok a helyi munkaerőpiacon

A fiatalok helyzete a szabadkai munkaerőpiacon szintén nehéz, bár gyakran élveznek előnyöket az elhelyezkedéskor, a tapasztalathiány miatt mégis nehezen jutnak első munkahelyhez, így a pályakezdők százalékaránya igen magas. A fiatalok egy részében nem tudatosul, hogy karrierjüket önállóan kell építeniük. A készségek hiánya a következő területen figyelhető meg: szakmai életrajzon keresztül történő bemutatkozás, és a munkáltatóval folytatott beszélgetés, minek keretében különböző fellépési stílusokat kell kifejleszteni az állásinterjúkon való részvételhez. Másrésztől igen alkalmazkodók, és könnyen elhelyezkednek olyan nagyobb városokban, ahol magasan szakképzett káderekre van igény.

A fiatalok szakképzettsége releváns strukturális mutatója a munkaerő egy része oktatási szintjének, és a közeljövőben ez a csoport fogja meghatározni az ország fejlesztési potenciálját.

Város	Munkanélküliek száma		30 évnél fiatalabb munkanélküliek száma		Fiatalok részaránya (30 évnél fiatalabbak) a munkanélküliek teljes létszámában	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
Szabadka	4.700	2.253	925	494	19,68%	10,51%

14. táblázat: A 30 évnél fiatalabb munkanélküliek áttekintése és százalékarányuk a szabadkai munkanélküliek teljes létszámában²⁶

²⁵ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

A 2018. év folyamán az NFSZ szabadkai fiókjának nyilvántartásában a 30 évnél fiatalabb munkanélküliek száma 925 volt, ami a munkanélküliek teljes számának 19,68%-a. A 30 évnél fiatalabbak csoportjába tartozó munkanélküliek 10,51%-a nő.

Célcsoport: Fiatalok (30 év alattiak)	Szabadka			
	Összesen	%	Nők	%
ÖSSZESEN	925	100,00%	494	100,00%
I. fokú szakképzettség	472	51,03%	228	46,15%
II. fokú szakképzettség	15	1,62%	6	1,21%
III. fokú szakképzettség	100	10,81%	38	7,69%
IV. fokú szakképzettség	166	17,95%	105	21,26%
V. fokú szakképzettség	1	0,11%	0	0,00%
VI-1. fokú szakképzettség	1	0,11%	1	0,20%
VI-2. fokú szakképzettség	37	4,00%	27	5,47%
VII-1. fokú szakképzettség	133	14,38%	89	18,02%
VII-2. fokú szakképzettség	0	0,00%	0	0,00%

15. táblázat: A 30 évnél fiatalabb munkanélküliek száma szakképzettség szerint²⁷

A legtöbb munkanélküli fiatal nem fejezte be az általános iskolát, illetve I. fokú szakképzettséggel rendelkezett 51,03%, ezt követték a IV. fokú képzettséggel rendelkezők 17,95%, míg VII. fokú szakmai képzettséggel 14,38%-uk, III. fokúval pedig 10,81%-uk rendelkezik.

A fiatalok foglalkoztatásának elemzése azt mutatja, hogy leggyakrabban a rugalmas munkaformákon keresztül helyezkednek el, a részmunkaidős, ideiglenes vagy alkalmi munkákra, a munkáltató helyiségein kívül, és hogy alacsonyabb bérét dolgoznak.

²⁶ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

²⁷ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

Város	A nyilvántartásból foglalkoztatottak száma		Foglalkoztatottak száma 30 évnél fiatalabbak a nyilvántartásból		Fiatalok részaránya (30 évnél fiatalabbak) a foglalkoztatásban	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
Szabadka	3.185	1.643	944	500	29,64%	15,70%

16. táblázat: A 30 évnél fiatalabbak foglalkoztatása és részarányuk a Szabadkán 2018.01.01. és 2018.12.31. között foglalkoztatottak teljes létszámában²⁸

Az NSZF nyilvántartásából az év elejétől 2018.12.31-éig Szabadkán 944 fiatal kapott munkát, ebből 500 a nő.

45 évnél idősebbek

A 45 év feletti korcsoportba tartozó személyek munkanélküliségi aránya évről évre lineárisan nő. Ennek okai: a nagyszámú sikertelen privatizáció, és a vállalatok csődeljárás alá helyezése, vagy a vállalatok működésében felmerülő gazdasági nehézségek miatti létszámcsökkentés, valamint a 30 évnél fiatalabbak foglalkoztatásának ösztönzése, és a megfelelő tudás és képesség hiánya

Szabadkán a 45 év feletti korcsoportban 2.896 munkanélküli személy van (49,44%), ebből 1.190 nő (43,1%), amiből kitűnik, hogy ebben a kategóriában több a férfi, mint a nő. Az adatok azt mutatják, hogy az ebbe a korcsoportba tartozók többsége munkaviszonyból került át a nem aktív csoportba, ennek különböző okai vannak, például: motiváció elvesztése, nincs kedve az aktív álláskeresésre, mert a munkáltatók főként a fiatalabb munkaerőt kívánják alkalmazni, továbbá a nem elegendő tudás, s ezzel együtt kisebb esély a munkába állásra. Az említett okok miatt továbbra is növekszik azoknak a 45 év feletti személyeknek a száma, akik tartósan munkanélkülivé válnak. A 2011. évi helyi foglalkoztatási akciótervben a szabadkai munkaerő-piacon a különösen érzékeny csoportok közé a nők, a fiatalok, a fogyatékkal élők és a romák lettek besorolva. A 2012., 2013., 2014. és évi helyi foglalkoztatási akciótervvel ez a lista bővül a 45 év feletti munkanélküliek csoportjával, a számos olyan körülmény miatt, ami nehezíti számukra a munkaviszony létesítését a helyi munkaerő-piacon. A 2016., 2017. és 2018. évben az újrafoglalkoztatás feltételeinek megteremtése során az 50 évnél idősebb

²⁸ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

korosztályra kell nagyobb hangsúlyt fektetni, mint a munkanélküliek legveszélyeztetettebb csoportjára.

Romák a helyi munkaerőpiacon

A roma populáció a leghátrányosabb helyzetű és legkirekesztettebb munkavállalói csoport úgy a helyi, mint az országos munkaerőpiacon. Az NFSZ szabadkai fiókintézetének hivatalos adatai szerint a nyilvántartásban 323 személy szerepel, közülük 159 nő. Ezek az adatok nem tükrözik a reális helyzetet, mivel a nyilvántartásba vétel során a romák egy része nem kívánja hangsúlyozni nemzeti hovatartozását. A Roma Oktatási Központ adatai szerint az aktív, munkaképes korú romák száma Szabadkán 1.850. A 2011-es népszámlálás során Szabadka város területén 2.959 személy vallotta magát a roma kisebbséghez tartozónak. Ez az adat megegyezik a Roma Oktatási Központ (ROK) 2006-os adataival a roma közösség számát illetően. A Központ nyilvántartásába belekerültek az 1996-tól született fiatalok is. A ROK adatai a következők:

Anya/nevelőanya		Apa/nevelőapa	
A nyilvántartásba vett anyák száma:	560	A nyilvántartásba vett apák száma:	556
Iskolai végzettség:		Iskolai végzettség:	
Iskolázatlan	417	Iskolázatlan	289
Elemi iskolai végzettségű	41	Elemi iskolai végzettségű	72
Általános iskolai végzettségű	81	Általános iskolai végzettségű	134
Középiskolai végzettségű	19	Középiskolai végzettségű	57
Főiskolai/egyetemi végzettségű	2	Főiskolai/egyetemi végzettségű	4
Munkaviszony:		Munkaviszony:	
Munkanélküli	539	Munkanélküli	425
Állandó munkaviszonyban	4	Állandó munkaviszonyban	10
Vállalkozó	6	Vállalkozó	22
Időszaki vagy idegymunkás	10	Időszaki vagy idegymunkás	83
Egyéb	1	Egyéb	16

17. táblázat: A roma népesség képzettségének és foglalkoztatásának áttekintése²⁹

A hagyományos életvitelük nagyban befolyásolja a roma közösség állapotával kapcsolatos megállapításokat: nagyon kevesen kerestek aktívan állást, a roma nemzetiségű nők a gyermekvállalás és gyermeknevelés elkötelezettjei, a populáció nem rendelkezik elegendő tájékozottsággal arról, hogyan gyakorolhatja jogait és kötelezettségeit a köz-és állami

²⁹Forrás:: Roma Oktatási Központ, Szabadka, 2012.

intézményeknél, a munkáltatók előítélettel vannak irányukban, amikor foglalkoztatásról van szó stb. A romák foglalkoztatásához és a munkaerőpiacon való helyzetük javításához kapcsolódó nehézségek egy egész sor összetett szociális, gazdasági, politikai és egyéb körülménytől függnnek. A roma kisebbség tagjainak legnagyobb része szélsőségesen szegénységben és rossz körülmények között él, különösen egészségügyi és higiéniai szempontból, gyakran nem rendelkeznek személyes okmányokkal, nincs társadalombiztosításuk és rendkívül alacsony a képzettségük. A romák egy része nem beszéli a hivatalos államnyelvet, kevesen végezték el az általános iskolát, és igen korlátozottak a lehetőségeik arra, hogy az általános iskola után tovább tanuljanak. Többségük munkanélküli, a dolgozó romák pedig a legalacsonyabb képzettséget igénylő és gyengén fizető munkákat végzik. Önszorgalomból elsajátított szakmák gyakorlásával igyekeznek fenntartani magukat, ami miatt rendkívül kedvezőtlen és versenyképtelen helyzetbe kerülnek a munkaerőpiacon, és minimális bért valósítanak meg. Az viszont pozitívum, hogy a fiatal romák bekapcsolódnak a felnőttképzésekbe, mert a munkaerőpiac nem tud nagyobb számú képzetlen munkaerőt befogadni.

A 2017. évben bizonyos számú roma nemzetiségű polgár bekapcsolódott az aktív foglalkoztatási programba. Így például 3 személy kapcsolódott be a közmunka programba, ami rendkívül kevés. Az elemzés azt mutatja, hogy kevés roma nemzetiségű személy kapcsolódik be az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedésekbe. A 2018. évben a roma kisebbség irányában alkalmazott megfelelő intézkedéseken belül fontos, hogy a munkaerőpiacon kívüli beilleszkedésükért is tenni kell valamit, illetve a társadalmi kirekesztettségük gyökereit kellene kezelni – a lakhatás, az oktatás, az egészségügy, a nemzetek közötti viszonyok kialakítása stb. terén.

Város	Munkanélküliek száma		Roma munkanélküliek száma		Romák százalékaránya a munkanélküliek teljes létszámában	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
Szabadka	4.700	2.253	328	174	6,98%	3,70%

18. táblázat: A roma nemzetiségű munkanélküliek áttekintése és százalékarányuk a szabadkai munkanélküliek teljes létszámában³⁰

2018.12.31. napján 328 roma nemzetiségű munkanélküli volt, 53,05%-uk ill. 174 közülük a nő. A szabadkai munkanélküliek teljes létszámában 6,98%-kal vesznek részt.

³⁰ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

Célcsoport: Romák	Szabadka			
	Összesen	%	Nők	%
Összesen	328	100,00%	174	100,00%
I. fokú szakképzettség	310	94,51%	169	97,13%
II. fokú szakképzettség	2	0,61%	1	0,57%
III. fokú szakképzettség	6	1,83%	1	0,57%
IV. fokú szakképzettség	8	2,44%	2	1,15%
V. fokú szakképzettség		0,00%	0	0,00%
VI-1. fokú szakképzettség		0,00%	0	0,00%
VI-2. fokú szakképzettség		0,00%	0	0,00%
VII-1. fokú szakképzettség		0,00%	1	0,57%
VII-2. fokú szakképzettség		0,00%	0	0,00%

19. táblázat: A munkanélküli romák száma szakképzettség szerint³¹

A legtöbb munkanélküli romának nem volt befejezett általános iskolája, illetve I. fokú képzettséggel rendelkeztek 94,51%. A szakképzetlen romák aránya 95,12% volt, míg a munkanélküliek 3,4%-a szakképzett, legtöbbjük: 2,44%-uk IV. fokú szakképzettséggel 1,83%-uk pedig III. fokú szakképzettséggel rendelkezett.

Város	A nyilvántartásból foglalkoztatottak száma		Foglalkoztatottak száma Romák a nyilvántartásból		Romák százalékaránya a foglalkoztatásban	
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
	Összesen	Nők	Összesen	Nők	Összesen	Nők
Szabadka	3.185	1.643	45	22	1,41%	0,69%

20. táblázat: A roma nemzetiségűek foglalkoztatása és részarányuk a Szabadkán 2018.01.01. és 2018.12.31. között foglalkoztatottak teljes létszámában³²

A 2018. év folyamán az NFSZ szabadkai részlegének nyilvántartásából 45 roma nemzetiségű kapott munkát, közülük 22 nő.

³¹ Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

³² Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, A munkanélküliek száma nehezebben foglalkoztathatók szerint 2018 decemberében, Szabadka, 2018

A FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA PRIORITÁSAI

Figyelembe véve a munkaerőpiac helyzetét és tendenciáit, valamint a regisztrált munkanélküliség jellemzőit a gazdasági reformprogramban a 2016–2018 közötti időszakra vonatkozóan (GRP)³³, amely a gazdasági folyamatok tervezésének és nyomon követésének kulcsfontosságú dokumentuma a Foglalkoztatás és a munkaerőpiac területén, meg lett határozva a 14-es prioritási struktúra - az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedések hatékonyságának javítása, különös tekintettel a fiatalokra, a munkaerő-feleslegre és a tartósan munkanélküliekre. Az említett reform a munkanélkülieknek nyújtandó tanácsadás módszerének és technikájának fejlesztésére irányul, ami kulcsfontosságú minden egyes személy foglalkoztathatóságának felmérésében, az illető személy jellemzőivel (végzettségi szint, munkatapasztalat, további ismeretek és készségek, nem és hasonlók), valamint a munkaerőpiac jellegzetességeivel összhangban, az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedésekbe való bekapcsolódás céljából, melyek a legnagyobb mértékben fognak hozzájárulni a versenyképesebb beilleszkedéséhez vagy visszailleszkedéséhez a munkaerőpiacon.

A következő időszakban különös figyelmet szentelünk az Európai Tanács 2015. október 5-én meghozott rendeletének, mely az uniós tagországok 2015. évi foglalkoztatási politikájára vonatkozó irányvonalakat tartalmazza, melyek az Európa 2020 integrált iránymutatások részét képezik és az alábbiakra értendők:

1) a munkaerő iránti keresletet ösztönzése, illetve minőségi munkahelyek létrehozása, a vállalkozás és a kis-és közepes vállalatok erősítése, a gazdasági légkör teljes körű javulása, hogy enyhüljenek az akadályok a munkaerőpiacon és a nehezen foglalkoztatható személyek bevonásának ösztönzése;

2) A munkaerő kínálat, készségek és képességek javítása, az oktatási eredmények és a munkaerő-piaci igények összehangolását, valamint a hatékony áttérést az oktatás világából a munka világába. Külön figyelmet kell szentelni a NEET kategóriába (akik nem tanulnak és nincsenek munkaviszonyban) tartozó személyeknek, azzal a céllal, hogy aktiváljuk őket és rész vegyenek a munkaerő-piacon;

3) A munkaerő-piac működésének javítása, a társadalmi dialógus erősítése és a nem bejelentett munka elleni küzdelem mellett;

4) A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység elleni küzdelem és az esélyegyenlőség megteremtése mindenki számára a munkaerő-piacon.

³³ 2016. március 3-án lett elfogadva

Ugyancsak, figyelembe véve az Európai Tanács 2016. február 15-én kelt ajánlását a tartósan munkanélküliek munkaerő-piaci integrálásáról, valamint azt a tényt, hogy a tartós munkanélküliség a munkanélküli személyek munkaügyi és társadalmi integrálódásának egyik kulcsfontosságú akadálya, és kihat az ismeretek, készségek és kompetenciák elavulására. Célzott támogatási intézkedéseket kell tenni azok a munkanélküli személyek felé, akik több mint 12 hónapja keresnek munkát, azzal, hogy a támogatásnak még intenzívebbnek kell lennie a 18 hónapnál hosszabb ideje munkát kereső személyek esetében.

Figyelembe véve az európai foglalkoztatáspolitikai irányvonalait és ajánlásait, a Szerb Köztársaság munkaerő-piaci helyzetének és alakulásának mutatóit, a folyó reformfolyamatokat és dokumentumokat, az előzetes tevékenységek eredményeit és a becslések eredményeit, megállapítottuk a 2019. évi foglalkoztatáspolitikai prioritásokat:

- 1) A munkaerő-piaci feltételek javítása és a munkaerő-piaci intézmények fejlesztése;
- 2) A foglalkoztatás ösztönzése, és a nehezen foglalkoztatható személyek integrálása a munkaerőpiacon, valamint a regionális és helyi foglalkoztatáspolitikai támogatása;
- 3) A munkaerő minőségének javítása és a humántőkébe való befektetés.

A HELYI FOGLALKOZTATÁSI AKCIÓTERV KIDOLGOZÁSÁBAN ÉRDEKELT FELEK FELTÉRKÉPEZÉSE

A helyi foglalkoztatási politikában számos érdekelt félnek megvannak az érdekei, s többségük felismerte helyét és feladatát a helyi akcióterv kidolgozásának folyamatában is, úgy mint a:

- Helyi önkormányzat, - (szerepe: a befektetésekhez és a vállalkozások fejlesztéséhez szükséges megfelelő üzleti környezet kialakítása, a helyi szolgáltatások alkalmazkodása a gyorsabb elhelyezkedés céljából (óvodák és napközik, jobb közlekedési feltételek...); a foglalkoztatáspolitikai integrálása a többi helyi szintű fejlesztéspolitikába; helyiségek rendelkezésre bocsátása az új innovatív programok megvalósításához, pl. technológiai parkok, inkubátorok, edző központok).
- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, (szerepe: a helyi munkaerőpiac jellemzőinek és a foglalkoztatási lehetőségek felismerése, eszközöknek az aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedésekre való irányítása, közvetítői szerep a munkanélküliek foglalkoztatásában, közvetítés a vállalatok és oktatási intézmények, valamint a foglalkoztatási magánügynökségek között.).
- Helyi Foglalkoztatási Tanács, - (szerepe: a tevékenységek koordinálása és együttműködési háló létrehozása minden érdekelt fél számára a helyi foglalkoztatási akcióterv (HFA) megvalósítása érdekében, a HFA kidolgozásának kezdeményezése, aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedések implementálása és hitelesítése)
- Regionális Fejlesztési Központ (szerepe: az erőforrástérkép fejlesztése, fejlesztési irány kijelölése és tanácsadás a munkaerő-felesleggel küzdő vállalatoknak és az új vállalkozóknak)
- A Szabadka területén működő szakszervezetek, (szerepe: a foglalkoztatás támogatása a szakszervezeti öntudat révén és a privatizációs folyamatok konstruktív támogatása a megelőző intézkedések végrehajtása tekintetében, a végkielégítések továbbítása az új munkahelyekre; a társadalmilag felelős és törvényes üzletvitelre és a munkakínálat minőségének fejlesztésére való ösztönzés; eszközöket javasolni az oktatási programok fejlesztéséhez és aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedések)
- Vállalkozók Egyesülete, (szerepe: az erőforrástérkép fejlesztése, a vállalkozók új munkaerő iránti szükségleteinek felmérése, munkaerő arculat, a gazdasági tevékenységek irányvonalának meghatározása).
- Regionális Gazdasági Kamara, (szerepe: az erőforrástérkép fejlesztése, a gazdasági tevékenységek irányvonalának meghatározása).

- A szabadkai általános és középiskolák aktívja, (szerepe: a munkaerő piacképességének és alkalmazhatóságának fejlesztése, valamint vállalkozói képességeinek fejlesztése és a cselekvés- és változásorientált civil társadalom fejlődése).
- Munkanélküliek
- Munkáltatók, (szerepe: új munkahelyek kreálása; a fiatalok első munkatapasztalatának megszerzésére irányuló program; a nehezen elhelyezkedő személyek kategóriájának foglalkoztatása (45-nél idősebbek, nők, fogyatékkal élők, gyakornokok,); információt nyújtani arról, hogy a tudás, készségek és képességek tekintetében melyek az igényeik, a foglalkozások és képesítések szabványának meghatározása).
- A peremre szorult csoportok: romák, fogyatékkal élő személyek, nők, fiatalok, stb. érdekvédelmével foglalkozó civil szervezetek (szerepe: a munkaerő piacképességének és alkalmazhatóságának fejlesztése, valamint vállalkozói képességeinek fejlesztése és a cselekvés- és változásorientált civil társadalom fejlődése).
- Az Infostud ügynökség (szerepe: az erőforrástérkép fejlesztése)

A foglalkoztatás problémakörének elemzése Szabadkára vonatkozóan

A helyi akcióterv kidolgozása során Szabadkán a foglalkoztatással kapcsolatban az alábbi problémák lettek azonosítva:

- jelentős fizetésképtelenség a társadalom minden területén,
- alacsonyabb bérek a köztársasági és a tartományi szinthez képest,
- nem eléggé ösztönző munkakörnyezet – Szabadkán érezhető a káderek elvándorlása,
- az oktatáspolitikai nincs összhangban a helyi munkaerőpiac igényeivel,
- a gazdaság és az oktatás megfelelő kapcsolatának hiánya,
- a gyakorlati tudás hiánya az iskola befejezése után,
- a peremre szorult csoportok különösen nehezen tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon,
- a foglalkoztatási jogszabálykeret merev, és a munkaidő formái nem megfelelőek, nem létezik rugalmasabb formája a munkaidőnek,
- magas azoknak a 45 év feletti személyeknek a száma, akik tartósan munkanélkülivé válnak, és ez elveszi a kedvüket az aktív álláskereséstől,
- a feketemunka konkurenciát jelent a hivatalos munkaerőpiacnak és diktálja a bérek szintjét a magánszektorban,
- hiányoznak a továbbképzésre és átképzésre irányuló programok és intézkedések,
- hiányzik a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatására irányuló és munkavégzése során nyújtott egyéb, általában pszicho-szociális jellegű támogatás,

- hiányzik a fogyatékkal élő személyeket foglalkoztató munkáltatók részére nyújtott pszichoszociális támogatás és képzés,
- nincs elegendő szabad munkahely, különösen olyan, amelyre fogyatékkal élő személyeket lehetne alkalmazni,
- az NFSZ aktív foglalkoztatásra irányuló pályázatai nem folyamatosak, csupán az év egy meghatározott idejére érvényesek,
- a felnőttképzés terén hiányzik a megfelelő jogszabálykeret.
- a kezdők nincsenek felkészülve az önálló üzletvezetésre. a kezdők nem kapnak mentori segítséget.
- a szociális vállalatok megnyitásának támogatása

A helyi szintű foglalkoztatás kiaknázatlan lehetőségei

A foglalkoztatás kiaknázatlan vagy nem elegendő mértékben kiaknázott helyi lehetőségeinek aspektusai a következők:

- Szabadka város olyan kiaknázatlan infrastruktúrával rendelkezik, melyet könnyen át lehetne alakítani a nem megfelelő szakképzettséggel rendelkező személyek átképzésére vagy továbbképzésére,
- az önkormányzatnak még több erőfeszítést kell tennie a külföldi beruházók idevonzására új munkahelyek megteremtése céljából,
- Szabadka földrajzi fekvése kiváló, amiből természetesen adódik a Magyarországgal és Horvátországgal, illetve az uniós országokkal folytatott minden formájú együttműködés, így a tapasztalatcsere, a gazdasági partnerség ösztönzése tekintetében is,
- a mezőgazdasági termelés és feldolgozás innovatív módszereinek alkalmazására való ösztönzés,
- az idős és tehetetlen személyek gondozása és elhelyezése terén új szolgáltatások támogatása, mivel a szolgáltatói tevékenységeknek ez az új ága egyre növekszik,
- a turizmus Szabadka kiaknázatlan lehetősége marad, különösen a fürdő-, a falusi, az egészségügyi, az ökológiai és a kongresszusi turizmus terén,
- Szabadkán nincsenek eléggé kihasználva a szociális ellátás terén működő vállalkozások és társulások, az ifjúsági vállalkozás és a kreatív ipar lehetőségei,
- Az önkormányzat alapíthatna egy pénzalapot az üzleti újítások ösztönzésére, mellyel a helyi vállalkozókat célozná meg, kidolgozott eszköztárral az újító ötletek kiválasztására és az üzleti ötletek fejlesztésének folyamatos támogatására,

- közmunkák szervezése, mint lehetőség a munkaközvetítő nyilvántartásában szereplő nagy számú alacsony képzettségű munkanélküli foglalkoztatására,
- az önfoglalkoztatás fejlesztésére szánt (az NFSZ által osztott) támogatások odaítélése előtt szelekciót kell végezni és ki kell választani a leendő vállalkozásra legalkalmasabbakat, a támogatás kiosztása előtti időszakban pedig minőséges előkészítést kellene biztosítani a leendő vállalkozók számára (a műhelymunka mint az üzleti ötlet beérlelésének és kidolgozásának interaktív módja),
- a foglalkoztatás terén tevékeny, legfontosabb helyi intézményeknek jobban együtt kellene működniük és hálózatba kellene szerveződniük, amivel megfelelő betekintést nyerhetnének a kaderszükségletekbe és az ezzel kapcsolatos problémákba a hálózat kiépítésében és az ösztönzésben a Helyi foglalkoztatási tanácsnak kellene szerepet vállalnia,
- a helyi felnőttoktatási intézményeknek szintén szinergikus módon kellene hatást gyakorolniuk a vállalkozások ösztönzése irányában. Ebben a folyamatban a Helyi foglalkoztatási tanácsnak kellene koordinátori szerepet vállalnia,
- a fiatalok tapasztalatszerzésének ösztönzése önkéntes munka (az önkormányzat által nyújtott vagy támogatói programok révén biztosított minimális anyagi térítéssel) vagy a civil szektorban való aktív részvétel révén. Az aktivitások koordinálását a Regionális Ifjúsági Iroda vállalhatná fel,
- a vidékfejlesztéshez kapcsolódó potenciálok, illetve a falusi gazdálkodás diverzifikálása, amiben Szabadka bővelkedik nincs eléggé kihasználva a foglalkoztatás illetve önfoglalkoztatás tekintetében. Vonatkozik ez különösen a foglalkozások olyan új formáira, mint a biohulladék feldolgozása, az organikus élelmiszergyártás, a helyi kézműves foglalkozások életre keltése, idegenforgalmi kezdeményezések és hasonlóak. Ezeknek a területeknek a tervszerű támogatása egyenlő esélyeket biztosít a külvárosi települések számára, a falusi és a városi lakosság részére egyaránt.
- A középiskolai oktatást össze kell hangolni a város gazdasági szükségleteivel.

SWOT ELEMZÉS

(legfontosabb elemek)

ERŐSSÉGEK:

- a város fenntartható fejlesztési stratégiája a 2013 – 2022. időszakra
- az önkormányzat pozitív hozzáállása a munkanélküliség kérdésének megoldásához
- a munkanélküliek munkakészsége
- a munkahelyteremtés támogatása esetén a munkáltatók érdekeltek az új munkahelyek nyitásában
- feltételek teremtése a beruházások vonzásához

GYENGESÉGEK:

- vállalkozások megszűnése
- a 45 évnél idősebb munkanélküliek számának növekedése
- a 18-35 év közötti fiatalok jelentős migrációs mozgása (külföldre távozás)
- a munkanélküliek szakmai képzése és a gazdasági szükségletek közötti összehangoltság hiánya
- tartós munkanélküliség
- az átlagfizetések értékének folyamatos csökkenése a köztársasági átlaghoz képest
- a munkaképes lakosság átlag életkorának növekedése
- a szürkegazdaság jelenléte

LEHETŐSÉGEK:

- munkahelyek teremtése a mezőgazdaságban,
- az ipari övezetben működő új beruházók által nyitott új munkahelyek,
- szürke mezős és barnamezős beruházások aktiválása
- új törvényrendeletek a gazdasági alanyok adóterhektől való mentesítéséhez és kedvező gazdasági légkör teremtéséhez a foglalkoztatás növelése érdekében
- szociális cégek alapítása

VESZÉLYEK:

- a magas szakképzettséggel rendelkező munkavállalók – főleg fiatalok hiánya,
- munkanélküliség növekedése a vállalatok és a közszektor gazdasági tevékenységének csökkenése következtében
- a vállalatok gyenge innovációs és piachódító potenciálja
- a fiatalok nem rendelkeznek olyan készségekkel, melyeket a munkáltatók megkövetelnek
- a lakosság gazdasági migrációja

HELYI FOGLALKOZTATÁSI AKCIÓTERV a 2019. évre

1. MUNKAHELY-TEREMTÉS					
1.1. Munkáltatóknak nyújtott támogatás - társfinanszírozás					
Intézkedés	VÁRT EREDMÉNYEK	SIKERESSÉGI MUTATÓ	Végrehajtó	PÉNZÜGYI FORRÁSOK	PÉNZESZKÖZÖK
1.1.1. Munkáltatóknak nyújtott támogatás nehezen foglalkoztatható munkanélküliek foglalkoztatására	Nagyobb foglalkoztatottság	Új munkahelyek száma Nők/férfiak	NFSZ Szabadka város	Köztársasági költségvetés Szabadka város költségvetése	5.000.000,00
1.2. Az önfoglalkoztatás támogatása - társfinanszírozás					
1.2.1. Önfoglalkoztatáshoz nyújtott támogatás	Nagyobb önfoglalkoztatottság	Új alapítású cégek száma A saját vállalkozást indított személyek száma Nők/férfiak	NFSZ	Köztársasági költségvetés Tartományi költségvetés	2.500.000,00
1.3. Közmunkák – műszaki támogatás					
1.3.1. Közmunkák	Közmunkákban foglalkoztatott munkanélküliek	A közmunkában foglalkoztatott munkanélküliek száma Nők/férfiak	NFSZ SZABADKA VÁROS	Szabadka város költségvetése	7. 500.000,00